

1991 йил 1 сентябрдан
чиқа бошлаган

2006 йил - Ҳомийлар ва шифокорлар йили

шилиши мумкин, нейротитан эса узоқ чидайди. Муолажаларни арзон қилиш учун қумуш қошиқ, вилкаларга тилла ранг беришни ҳам йўлга қўйдик. Мақсад - миқозимизнинг яхши даволашига имкон яратиш...

Шу ўринда Хитой Халқ профессори, тиббиёт фанлари номзоди, инплантолог Бахтиёр Мансуровичи ҳам суҳбатга тортаман.

- Икки кучли одамнинг бирга яшаши осонми ёки мушул пайтлари ҳам бўладими?

- Очиги, мен Юлдузхонсиз ҳаётни тасаввур қилолмайман. Балки 50 дан ошганда, фарзандларимизнинг бўйи бўйимизга тенглашиб қолганда бу гапни айтиш ўнгайсиздир...

Бизнинг дунёмиз бир хил, фикрларимиз бир-биримизни тўлдирди. Бир-биримиздан ёрдам сўраш, бир-биримизга танбех беришга уялмаймиз. Бир миллиондан ошди китоблик кутубхонамиз бор уйда. Юлдузхон китоб ўқишни яхши қўлади. Фарзандларимиз ҳам шундай бўлишди. Қўпинча баҳсимиз шу китоблар мавзусида бўлади. Юлдузхонга бўлган муҳаббатим мени "қўқонлик" қилди.

1980 йилдан бошлаб шу ерда тиш инплантацияси (экиш) устида ишлайман. Яъни тўқилган тишнинг ўрнига, жағ суяги устига тиш экилади. Сўнг қолип қўйилади. У умрининг охиригача одамга ўз тишдай хизмат қилади. Бу усул Европада 50-90 йилдан буён мавжуд. Шу боис чет мамлакатларга бориб, малака оширдим. Илмий ишимни ҳам шу мавзуда ҳимоя қилдим. Муассасамиз 1987 йилдан республика "Инплантация маркази"га айланди. Утган йил "Бутун дунё инплантологлар Конгресси" ҳам шу ерда бўлиб ўтди. 33 давлатдан мутахассис қатнашди. Бу тадбир одамларнинг соғлиги учун жуда муҳим албатта. Шогирдларим ҳам қўлайлиб қолишган. Улардан 25 нафари дунёнинг турли бурчакларида ишлашаёпти. Байрамларда уйимиз табрику хатларга тўлиб кетади. Фарзандларимиз - Отабекжон, Анваржон, Ойбекжон, Гулихонлар ҳам ўқимашли, эл қорига ярашаёпти. 10 нафар набирамиз бор.

Дарҳақиқат, ўзаро ҳурмату тавозе ҳукм сурган бу оилада барака, самара мўл-қўл, иқболи бахтли, саодатли эканлигига ишонч ҳосил қилдим.

Санобар **ФАХРИДДИНОВА**

ҲАРАКАТЛАРИМИЗ

Хотин-қизларимизни иш билан таъминлаш диққат марказимизда. Жумладан, узоқ йиллардан бери оқсаб келаётган паррандачилик корхонаси фаолияти жонланиб, 50 аёл иш билан таъминланди. Хотин-қизлар учун еттига йўналиш бўйича ўқишлар ташкил қилдик. Улар тиқиш, сартарошлик, пазандалик каби ҳунаrlарни ўрганиб, кичик корхона-

САМАРА БЕРАЯПТИ

лар ташкил қилишмоқда.

Оилалар мустақамлиги энг асосий вазифаларимиздан. Шу маънода келинларнинг ҳайит ўтказишига эътибор бердик. Ёш келин-куёвларни ҳайит қунаrlари юртимизнинг зиёратгоҳи ҳайитига саёхатга жўнатдик. Хар икки томон ҳам хурсанд бўлди. Туманимиз ҳудудидаги маслаҳатчиларнинг ишларини алоҳида айтиб ўтишни хоҳладим. Масалан, Назарбек қишлоғидаги "Навбаҳор", "Алоқа", "Ҳаракат" маҳалалари маслаҳатчилари ўз ишларини театрлаштирган ҳолда олиб боради. Маҳалладаги яшовчиларнинг ўзлари рол ўйнаб, гнёхвандлик, оилавий жанжаллар ҳақида спектакллар қўйишади ва якунида муҳокамага қилинади. Хонабодда эса маслаҳатчилар маъруза ўқиш йўли билан ишлашади. Чигатойдаги маслаҳатчи Раъно Абдуллаева хонадон-ма-хонадон юриб чарчамайди. "Ҳомийлар ва шифокорлар йили"га бағишлаб маслаҳатчиларимиз учун 4 кунлик ўқув семинарлари ташкил қилдик.

Йилимизнинг пойқадами туманимиз учун қутлуг келди. Ҳомийларимизнинг шашти баланд. Назарбек қишлоғида ҳомийлар томонидан тиббий пункт қурилди.

Бир воқеани айтиб ўтмасдан иложим йўқ. Эски йилининг охириги ойда туманимизнинг Зангиота қишлоғи Богзор маҳалласи "Дўстлик" кўчасида ёнгин содир бўлди. 7 ёшли боланинг эътиборсизлиги сабаб 10 та хонадон

жабр кўрди. Бирор фуқаро жисмоний шикастланмадию, аммо яшаш жойи, моддий нарсаларидан буткул айрилиб қолди. Уша ўнта хўжалик аҳлининг бошига тушган ташвишини бутун туманимиз халқи ўз ташвиши деб билди. Бирор бир инсон ёки ташкилот қолмадики, ёрдам қўлини чўзмаган бўлсин. Ёнг аввало кўшчилар уйларида жой берди. Кимдир кийим-кечак, кимдир егулик улашди. Шахсан ҳокимимизнинг ташаббуси билан ёнган хонадонларни қайта қуриш ишлари бошлаб юборилди. Туман Соғлом авлод жағфармаси иссиқ кийим, дори-дармон етказиб берди.

Ҳоким ўз номидан 15 та болага ўқув қуроллари топширди. ФХДЁ, вилоят "Наврўз" жағфармаси, "Kouisten part" фирмаси, Матлубот савдо жағфармаси, Маҳалла жағфармаси, Тошкент вилоят қасаба уюшмаси каби барча ташкилотлар ёрдам қўлини чўзди. Депутатимиз Алимов Акрамжон бир жабр кўрган оила билан суҳбатлашди. Бу эътибор, эзгуликларни кўриб беихтиёр юрагим ҳаяжонланди. Янги йилнинг номланиши инсонларимизни шунчалар тўқилантириб юборганидан, меҳр-муруватлиликка чорлаганидан хурсандман.

Раъно ТўРАЕВА,
Тошкент вилояти,
Зангиота туман ҳокими
ўринбосари, Хотин-қизлар қўмитаси раиси.

ОЙ БИЛАН КУНДАЙ

Кўкон тумани ҳокими ўринбосари, Хотин-қизлар қўмитаси раиси Саломатхоним Абдуллаева: "Тиббиёт майдонида ўз "қадди-баси"га эга эр-хотин шифокорлар билан таништираман", - дея мени "Шарқ юлдузи" даволаш муассасасига етаклади. Поликлиниканинг узун йўлаги миқозлар билан тўла. Хар ким ўзига керакли бўлим хоналари олдида навбат кутмоқда.

- Ҳа, опажон, тузук бўлиб қолдингизми? - дейман хонадан чиқиб, рўмолини тўрилайётган 60 ёшлардан ошган аёлга.

- Эй, қизим, Юлдузхоннинг дўхтирхонасидан айланай. Қулоғимга ўзим яхши кўрган "Муножот" кўшигини эшиттириб қўйишди. Ухлаб қолибман, барака толғурларнинг тишимни қандай сўғуришганини ҳам билмайман. Ўзи 5-6 та соғ тишим қолган. Шунга ҳам тилладай ярқиллайдиган тиш қўйиб қўяптилар. Худога шукр, нафақадорлигим учун ҳам зарарсиз, ҳам бепул. Илгари бунақанги шароитлар қаерда эди! Онахон "дўхтир"ни дуо қила-қила йўлакни тарк этди.

Юлдузхон Байрамова очик чехрели, дилкаш инсон экан. Суҳбатимиз самимий кечди:

- Умр йўлдошим Бахтиёр Мансуров билан ТошМИДа ўқиганмиз. Тошкентлик йигит қўқонлик қизга ўқилишининг ўзи бир тарих. Ўзи оилада 3 фарзанд бўлганимиз учун аям раҳматлик (Ўқтамхон ая) Тошкентда қолиб кетишимга унчалик рўй-хушлар йўқ эди. Муҳаббат чегара билмас, деганларидек Бахтиёр

акам Кўконга келиб шу стоматологияда ишлай бошладилар. Тез орада раҳбар бўлдилар. Мен ҳам қўл остиларида ишлардим. Поликлиниканинг эски биносини бузиб, янги қурилиш қилишди. Кейин Бахтиёр акам билан Москвада бирга ўқиб келдик. Иккимизнинг ҳам билимимиз, шиддатимиз ёмонмасди. Улар илгариги ишларида ишлай бошладилар. Мен анча йил Кўкон санаториясини бошқардим. Мустақилликнинг биринчи кўнлари кичкина стоматология поликлиникасини кенгайитирдим. Замонавий тиббиёт асбоблари билан жиҳозладим. Янги махсус даволаш хоналари очдим. Кўп ўтмай даво масканимизни ҳиссадорлик жамиятига айлантирдик. Юқори сифатли даволаш ускуналарини олиб келиш учун пул керак эди. Муолажаларни пуллик қилдик. Аммо улар жуда арзон. Одамлар йўлга фалон пул сарфлаб пойтахтга бориб, диагностика марказлардан ўтиб келишади. Уларнинг мушкуллари осон қилмоқ учун Японияга бориб, "Диагностик марказ" олиб келдим. Яъни у катта махсус машинага ўрнатилган бўлиб, чекка қишлоқларга бориб, одамларни тиббий кўриқдан ўтказиш имконига эга. Нархи эса жуда арзон - 700 сўмдан 1000 сўмгача. Поликлиниканинг ўзида лаборатория, ташхис маркази, кундузги стационар ҳам бор. Даво муддатига эса 10 кунгача. Малакали шифокорлар хизмат кўрсатишади. Муассасада 50 дан ошди тиббиёт ахли ишлайди. Фарфор, керамика, тилла қопламалар ва протез тишлар ҳам қўямиз. Нейротитан қопламалари ҳам жуда арзон, ҳам зарарсиз. Кўриниши тилладан фарқ қилмайди. Тилла тез те-

"МАРДЛАР ҚЎРИҚЛАЙДИ ВАТАННИ"

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ва Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси ҳамкорлигида "Ватан ҳимоячилари куни" ҳамда Ватанпарварлик ойлиги муносабати билан Ўзбекистон Мудофаа вазирлиги харбий госпиталида "Мардлар-қўриқлайди ватанни" мавзусида тадбир ўтказилди. Мазкур тадбирда Республикаимизнинг таниқли санъаткорлари, адабиёт ва фан номбондалари иштирок этдилар.

Тадбирни Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги Р.Э. Мирзаев кириш сўзи билан очди ва барчани байрам билан қутлади. Шундан сўнг, Бош вазир ўринбосари, Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси раиси С. Иномова барча харбийларни байрам билан қутлар экан, ушбу госпиталда харбийлар саломатлигини асрашда самарали фаолият кўрсатаётган 3 нафар тиббиёт ходимларини Ўзбекистон

хотин-қизлар қўмитасининг Фахрий ёрлиги билан тақдирлади.

Ахборот

Санъаткорларнинг гўзал куй ва қўшқлари, дилрабо рақслари харбийларга, госпиталда даволаётган аскар йигитларга ва меҳмонларга завқ-шавқ улашди.

Шунингдек Ўзбекистон Республикаси Ички Ишлар вазирлиги Қоровул Қўшинлари ва Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси ҳамкорлиқда Ҳамза ту-

манидаги 75/34-сонли харбий қисмда "Фуруримизсиз-юрт посбонлари" мавзусида тадбир ўтказилди. Мазкур тадбирда зобит ва офицерлар, аскарлар, уларнинг ота-оналари, оила аъзолари, таниқли санъаткорлар, шоирлар иштирок этдилар.

Сўзга чиққанлар харбийларни байрам билан тақдирлади. Ҳомийлар томонидан ташкил этилган байрам совғалари тақдим этилди. Хонандаларнинг куй ва қўшқлари барчани рақсга чорлади.

Феруза ОРИПОВА,
журналист.

Киз олиб қочиш қозоқ қардошларимизнинг қадимий удумларидан бири. Конимехда келинларни олиб қочганлар кўп учрайди. Биз ана шу ҳақда қаҳрамонларимиз билан суҳбатлашдик.

Суҳбатдошларимиздан бири Би-биайша Айтбаева 1996 йилдан буён Конимех тумани фуқаролик ҳолатлари далолатномаларини ёзиш (ФХДЁ) бўлими мудираси лавозимда ишлайди. У Конимехдаги турли тақдирлар, турли оилаларнинг қувончу-ташвишларига шерик. Туманда ҳар йили янги тузилажак 400 га яқин оилаларнинг бахтли лаҳзаларига гувоҳ. Бир неча йилдан буён туманда "Оила дорифунуни" ўқув-тарбиявий курси самарали фаолият кўрсатмоқда. Ёш йигит-қизларга сабоқ учун Никоҳ тузиш тартиби ва шартлари, эр-хотиннинг мулкӣ ва ҳуқуқӣ мажбуриятлари, Никоҳ, оила ва фарзанд, турмуш кураётган ёшларнинг саломатлигини муҳофаза қилиш, ажралиш ва унинг олдини олиш масалалари, қариндош-уруғлар ўртасидаги ўзаро никоҳнинг салбий оқибатлари каби мавзуларда мунтазам ўтказилаётган машғулот-

биявий ва ҳуқуқӣ аҳамият бериш жудаёқ муҳимлигини ҳозир ҳам ёшларга тушунти-раёпмиз.

Қизилқумга кўп йиллик сафарлар чоғида ҳамсуҳбат бўлган, учрашган қаҳрамонлар бу мавзунинг моҳиятини очишга, бошқа қирраларини ёритишга ёрдам беради, деб умид қиламиз. Бир неча йил аввал Томди, Учқудуқ хотираларини ўзида акс эттирган эски ҳикоялар изтиробини бу удумнинг асоратлари давом этаётган бугунги кунда ҳам долзарб ва муҳим албатта.

НИХОЯСИЗ АРМОНЛАР

Қиз олиб қочиш ҳақида ёзиш ниятимиз борлигини биринчи бўлиб, бизни кутиб олган томдлик Марат Абдирасиловга айтгандик.

Ушанда ҳамроҳларимиздан бири "Маратжоннинг ўзлари ҳам келинни олиб қочганлардан", деб қолганди.

—Тошкентга Республика рус тили ва адабиёти институтига ўқишга борган-

БАХТ ВА БАХТСИЗЛИК

Томди тумани хотин-қизлар кўмитаси раиси Зебо Тўликова бу удумнинг ноҳушликлари ҳақида ҳикоя қилади:

—Бизда ҳам бир неча йил аввал балоғат ёшига етмаган қизни олиб қочгани учун судда иши кўриб чиқилган йигит воқеаси бўлган. Қиз билан йигит ўза-

ро келишиб, кейин олиб қочдик, деб баъзилар ўзини оқлаши мумкин. Қиз рози бўлган бўлса балки бордир. Лекин, ота-онанинг розилигисиз розилик—буни қандай тушуниш керак?

Хўш, ўзи рози бўлиб қочган, келин бўлиб оила қурган қизларнинг келажиги қандай? Нега ажралиб кетаётган оилаларнинг кўпчилиги қисмини розиликни ўзларига қалқон қилиб олган ана шундай оилалар ташкил этаётми? Нега ўзлари рози бўлсалар, сал ўтмасдан ҳаракатлари тўғри келмаслигидан, ўзини мард ҳисоблаган қувёлларнинг ичкиликка ружу қўйганлигидан шикоят қилиб ажралаётган келинлар ҳамон бор.

Яна бир суҳбатдошимиз "Дўстлик байроғи" вилоят газетасининг фото-муҳбири Жумамурот Мирзаев.

—Ҳақиқатан ҳам қизиқ оdatимиз бор,—дейди у.—Кўпинча хизмат сафарида Томди, Учқудуқ овулларида бўламиз. Шундай кезларда суҳбатларда бу удумнинг муаммолари кўпроқ кўзга ташланиб қолади. Масалан, кейинги иқтисодий қийинчиликлар даврида бундай хол-қизларни олиб қочиш бир-бирига кўнгил берган ёшларнинг ота-оналари рози бўлмагач, рўй бермоқда. Ота-оналар анча вақт кечирмай, аччиқланиб юришади. Оксоқоллар, ма-фатиди қадимий удуми "қўламоқ"да.

Демак, бу жойларда маҳалланинг оксоқоллари янаёқ кўпроқ тарғибот ишларини олиб боришлари керак. Ахир юртбошимизнинг тўй ва маросимларни ихчамлаштириш, уларни кам харажат, исрофгарчиликсиз ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисидаги Фармонининг ижросини таъминлашга барчамиз масъулимиз-ку.

Тўғри, йигирма биринчи асрнинг айни ҳозирги йилларида бундай ҳоллар камаймоқда. Ахир ота-она розилиги билан орзу-умидлар ила элга дастурхон ёзишга, тўй-томоша қилишга нима етсин.

Бу бир томондан ота-оналарнинг фарзандларига эътибори, уларнинг қалбига қулоқ солишга ҳам боғлиқ. Чунки, эшигидан сўраб борсангиз-у, улар йўқ деса, сизни менсимаса, бизнинг тенгимиз эмассан, деб қамситса...

Хуллас, қизларни олиб қочиш қардошларимизнинг қадимий удуми. Аммо бу саодатнинг синовлари, армонлари ҳам борлигини унутмаслик керак. Ахир ҳамма ота-оналарнинг истаги битта—бу ҳам бўлса, фарзандининг бахтли, саодатли бўлиши. Шундай экан муҳаббатнинг, бахтининг оstonасига ота-оналарнинг ок фотиҳаси билан қадам қўйишнинг нимаси ёмон? Ахир оила дея аталган муқаддас қўрғон ота-оналар дуоси билан мустахкам бўлиши табиий-ку. Қизларни олиб қочманг, йигитлар, десам нима дейсиз?

Маруся ХОСИЛОВА,
"Туркистон-пресс"

ТАНИШИНГ: ЗУЛФИЯ МУКОФОТИГА НОМЗОДЛАР

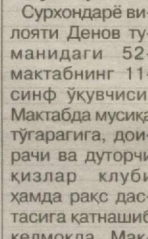
Ёрқиной УМАРОВА:

Фаргона вилояти, Ўзбекистон туманидаги 10-мактабнинг 11-синф ўқувчиси. У мактабда аёло ўқиш билан бирга адабиётнинг шеърят жанрида ижод қилади. 2002-2004 йилларда иқтидорли ўқувчиларнинг Рес-

публика анжуманида қатнашиб, фахрли ўринларни эгаллаган. Вилоят мик-ёсида ўтказилган ёш қаламкашларнинг "Нафосат", мактабда ўтказилаётган "Энг зукко китобхон", "Ўзбекистон Ватаним менинг" кўрик-танловларининг ғолиби. 2005 йилда нашр этилган "Қалбим кўнгириги" номли шеърӣ тўплам муаллифи. Ёрқиной "Сиз тарихни биласизми", "Зулфияхоним издошлари" каби кўрик-танловлар қатнашчиси.

Муштарийбегим АХМЕДОВА:

Сурхондарё вилояти Денов туманидаги 52-мактабнинг 11-синф ўқувчиси. Мактабда мусика тўғралиги, доирачи ва дуторчи қизлар клуби ҳамда ракс дастасига қатнашиб келмоқда. Мактабда, туманда маданият ва истироҳат боғларида ўтказилган байрамлар ва ёшлар тадбирларида, "Мустақиллик" ва "Наврӯз" сайилларида ўз сценарийлари билан фаол қатнашади.

Аёло ўқиши, санъат ва маданиятга бўлган қизиқишидан ташқари спортнинг қарат тури билан шугулланади. Спортда эришган ютуқлари учун туман Маданият ва спорт ишлари, халқ таълими бўлимларининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирланган.

Дилноза ХОЛИЁРОВА:
Қашқадарё вилояти Қамаш туманидаги Бозор Чоршанбиев номли мактабнинг 10-синф ўқувчиси. У мактаб қошидаги "Ёш хаваскорлар" тўғраги"нинг иштирокчиси. Туман, шаҳар, республика фан олимпиадаларига қатнашган.

Дилноза уч ёшидан бошлаб дор ўйнаб келмоқда. Унинг дор ҳамда шиша синиқлари устида бемалол юриб рақсга тушиши томошабинларни хайратга солади. Дилноза бу соҳада ҳам туман, вилоят, республика кўрик-танловларида иштирок этиб, халқ таълими бошқармасининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирланган. Келажакда дорбоз бўлиш нияти бор.

Адиба УМИРОВА тайёрлади.

АВВАЛО ОТА—ОНА

лар ўзининг самарасини бермоқда, албатта. Бу йилдан-йилга никоҳни бекор қилиш ҳолатларининг камайиб бораётганлигидан ҳам кўриниб турибди. Демак, амалга оширилаётган ишлар озми-кўпми ўзининг ижобий самарасини бермоқда.

Суҳбатдошимизни қизларни олиб қочиш мавзусига тортимиз.

—Қизларни олиб қочиш удумининг таҳликали эканлигидан ташқари, яна бир қанча мураккабликлари ҳам бор,—дейди Б. Айтбаева. Масалан, ҳукуматимиз томонидан соғлом оила-соғлом фарзанд гарови эканлигини таъминлашга доир бир қатор қарорлар, дастурлар қабул қилинмоқда. Жумладан, Вазирлар Маҳкамасининг Никоҳланувчиларнинг никоҳдан олдин тиббий кўрикдан ўтишини таъминлашга қаратилган қарорини ҳаётга тадбиқ этиш учун биз қишлоқ-ма-кишлоқ, овулла-овул юриб, тарғибот қилсагۇ, қайсидир йигит, тиббий кўрик у ёқда турсин, ота-онасидан сўрамасдан қизни олиб қочса, бу қандай гап? Олиб қочиш удумимизда бор экан, деб эртага туғилажак фарзандлар ҳаётини хатарга қўйиш мумкинми? Йўқ, албатта.

Оддий мисол, "Сихат-саломатлик йили" деб аталган ўтган 2005 йилнинг биринчи чорагида Конимехда 137 та йигит-қизга никоҳдан олдин тиббий кўрикдан ўтиш учун йўланма берилган эди. Шундан 34 нафар қизларда камқонлик касали борлиги аниқланган. Никоҳ кечиктирилиб, соғломлаштириш учун юборилди. Бугун бунинг олди олинмаса, эртага қандай асоратлар келиб чиқишини тасаввур қилиш қийин эмас.

Саксонинчи йилларда Конимех тумани суди раиси бўлиб ишлаган Орзигул опа Хотамова эса ўз иш таърибасига таяниб бу удумнинг айрим жиноятларга ҳам сабаб бўлаётганлигини сўзлаб берди:

—Вояга етмаган қизни қаршиликларига қарамайдан олиб қочган йигитга нисбатан жиноий иш қўرғаним кечагидек эсимда,—дейди Орзигул опа.—Йигитни жиноий жавобгарликка тортиш тўғрисида ажрим чиқариб, уни барча ташкилот ва қорхоналарга муҳожама учун юборгандик. Токи, эртага худди шундай ҳолатни бошқа ёшлар содир этмасин. Шундан кейин бундай ҳолатлар кескин камайди. Оила қуришга тар-

ДУОСИ ОЛИНМСА...

дим,—дейди Марат оға. —Биринчи курсни тугатиб, Зулфияни олиб қочдим. У ҳам асли томдлик. Тошкентда институтнинг қозоқ тили факультетида ўқирди. Ўзимиз танидик. Тошкентдан "Икарус" автобусида олиб қочганман. Олти нафар фарзандимиз бор. Турмушимиз ёмон эмас, лекин...

Ҳақиқатан ҳам Марат оға ва Зулфия-хонларнинг оиласига ҳавас қилса арзийди. Жондан азиз фарзандлари-ўғил-қизлари, севимли ишлари, ажойиб дўсту қариндошлари бор. Лекин бу дунё барибир бири кам яралганлигини инкор қилиш қийин. Фақат бахт ҳамроҳимиз бўлсин, дея турмуш қурган бу оиланинг ҳам ўзига яраша дарду армонлари бор. Бу армонлар ўткинчи ёки тузалгучи эмас.

Фарзанд-оила қувончи. Улар бизга жондан азиз, жондан ширин. Бу оиланинг жондан азиз жонига, дилбандига нимадир бўлди, оёғи, қўли, кўзлари...йўқ-йўқ, гапира олмайди, юра олмайди. Беўхшов ҳаракатлар қилади, нимадир демоқчи бўлади-у, лекин тили сўзга айланмайди, жовдираб қўзингизга боқади. Кўргиликми? Нима бу? Ногирон туғилган боланинг изтиробларига, йиллар ўтса ҳам гўдаклигича қолган нимоҳ жуссасига, унинг маънос нигохларига бардош бериш учун қанча бардош керак, қанча сабр-тоқат керак?

Яна бир фарзанди эҳтиётсизликдан йиқилиб, ногирон бўлиб қолган. Ниҳояси армонлар. Нимагадир шу топда кимнингдир норозилиги йўлингизга ғов бўлиши, қахрлар, ғазаблар тўсиғи ҳақида уйлашга мажбур бўласиз. Балки норозилик камонидан отилган ўқлар яралаб қўйдимикин бу тақдирни, деган уйга борасиз. Бу хулоса эмас, жавобсиз савол ҳолос.

Газетхон газета ва ҳаёт ҳақида

ҲИММАТИНГИЗГА БАЛЛИ!

Тошкент Давлат юридик институти ихтисосий-гуманитар фанлар кафедраси профессори, Мирзо Улуғбек туманидаги "Олимлар" маҳалласида истиқомат қилувчи Норбой Бекнозов газетамизнинг ашаддий мухлисларидан бири. У киши тез-тез тахририятимизга таширф буюриб, кўнглини маъзулар борасида ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб турадилар. Норбой аканинг галдаги таширфи одатдагидан сал бошқача бўлди. У икита кам таъминланган оилани ярим йил муддатга "Оила ва жамият"га обуна қилиш учун шахсий жамғармасидан маблағ ажратибди.

— Муҳтож оилаларга пулнинг ўзини ёки озиқ-овқат маҳсулотлари беришим ҳам мумкин эди, — дейди Норбой ака Бекнозов. — Аммо ниятим, улар хонадонига "Оила ва жамият" билан бирга зиё, маърифат, эзгулик кириб борса.

"Ҳимматингизга балли, Норбой ака!"
"Ҳомийлар ва шифокорлар йили"да юртимизда худди сиз каби саховатни, ҳомийликни газетамизга обуна учун маблағ ажратиш яъни маънавий озуқа улашиш мезонлари билан ўлчаيدиганлар сафи янада кўпайсин!
Д. ИБРОХИМОВ.

"ОНАМНИ ЁМОН КЎРАМАН"

Оиламизда ҳамма "Оила ва жамият"ни севиб ўқийди. Жумладан, мен ҳам. Ота-она ва фарзандлар, қайнона-келин муносабатлари, тарбия, меҳр-оқибат мавзуларидаги мақолаларни мен тенги балоғат ёшидаги йигит-қизлар айниқса кўпроқ ўқишлари керак, деб ўйлайман. Чунки бу нарсаси келгусида ҳаётнинг паст-баланд йўлларида қоқилмаслик, яхши-ёмон кунларида адашмаслик учун ёрдам беради.

Яқинда газетамизга мақола тайёрлаш учун "Меҳрибонлик уйи"га бориб, тарбиячи опадан: "Болалар билан ишлаганда кўнглингиздан нималар кечади?" — деб сўраганимда:

— Ўзимни уларнинг олдида айбдордек ҳис қиламан, — деб жавоб бердилар. — Бир болам бор, жуда ёқимтой, ақлли. Отаси уларни ташлаб кетган, онаси бошқа турмуш қурган. Боланинг бир кун онаси ўзини олиб кетишига жуда-жуда ишонарди. Биласизми, уни ўзимга фарзанд қилиб олмоқчи эдим, аммо онаси рози бўлмади. Яқинда уйимда туғилган кунини нишонладик. Гарчи у хурсанд ўтирган бўлса-да, кўзида мунг, илғим бор эди. У уч кун умид билан онасини кутди. Лекин... У уйига бориб онасини кўриб келишга рўхсат сўради. Бир ўзини жана-тишга кўнглим бўлмай, каттароқ тарбияланувчимизни қўшиб юбордим. Кетаятганда хурсанд эди, қайтиб келганда эса... Билишимча, онаси уйини сотиб бошқа жойга кўчиб кетибди. Боланинг шу кунги биринчи марта: "Мен онамни ёмон кўраман", — деди кўздан дув-дув ёш оқиб...

"Оила ва жамият"ни ўқиб, ҳеч бўлмаса биттагина ота ёки она, фарзанд, туғишган қариндошлар хато кадам босишдан тийилса, ўзига хулоса чиқарса, юқорида баён қилганим каби ота-она меҳрига ташна мурғак қалблар бўлмаса, барча болалар яқинлари бағрида яйраб ўсишса, тахририят жамосининг меҳнати бесамар кетмагани шу.

Шахноза НИФМАТОВА,
Тошкент шахри.

Х аётда башар фарзанди севиб-севибли ва муҳаббатли бўлиб яшай керак. Одамнинг севилиши қандай бўлади? Одатда "Мен сени севаман", деган қушойишларга кўп бор дуч келамиз. Севиш—ҳурмат қилиш, эъзозлаш орқали рўёбга чиқади, албатта. Ота-она ўз фарзандларини, устозлари эса шогирдларини севади, уларга меҳр қўяди. Ҳаётда ҳақиқий инсон дўсти учун қайғуради. Дўст-дўстни севади. Севиб, севиладан яшаш мумкин эмас. Ҳаётнинг мазмунини аслида севиб яшашда кўзга ташланади. Севги ҳам худди бир дон (уруғ) ёки қўчатга ўхшаш нарсаси бўлади. Унга меҳр қўйиб, севиб парваришлайсиз, ардоқлайсиз. Ўз вақтида қолиб, сув ва ўғит бериб, ҳар хил хавфу таъсирлар ва офатлардан ҳимоя қилинади. Ана шундагина сиз қутилган натижага эришасиз.

Муҳаббат ўзи нима? Бу аслида севишга "ака" бўлади. Муҳаббатсиз киши туйғу-

Қашқадарёда, келин томон Фарғонада, урф-одатлар, айрим русумлар ҳам бизга тўғри келмайди. Хуллас, барча сарсонгарчиликларга чидадик. Аввал Тошкентда, сўнг Қўқонда, ниҳоят ўз юртимиз Қашқадарёда ҳам эл-юртга, қўлдан келганича тўй бердик. Орадаги борди-келди, майда-чуйда даҳмазаларни айтмайсизми?!

Ёшлар ўқишни тугатиб, қишлоққа қайтишди. Уларбоп иш ҳам топилиди. Ёшлар ишга машғул бўлиб кетдилар. Кўнглимиз тўқ, қувониб юргандик. Бирдан орада янги фарзанд дунёга келди. Келин уйда ўтириб қолди. Биз ҳам қараб турмадик, уларга баҳолиқудрат ёрдам қилиб турдик. Лекин келинимиз тез-тез Қўқонга кетиб қолар, ўғлим бориб, уларни олиб келарди. Узокники узок-да! Галдаги кетган келинни ўғлим бир ҳафта ўтса ҳам, бир ой ўтди ҳам олиб келай демасли. Ўғлимга: "Набирамни соғиниб қолдим,

Тарбия соати

дишасизликлар, беҳаё гап-сўзлар айтилди. Улар орада бола борлигини ҳеч ҳаёлларига ҳам келтиришмади. Гўдакнинг "ота!" деб талпинганига ҳатто тош ҳам эрирди. Шундай қилиб, ёш бир оила барбод бўлди.

— Ўғлингизнинг кейинги такдири қандай кечди?

— Буни ҳаёт дейдилар. Ўғлимни қишлоғимиздан бир қиз топиб ўйлантирдик. Ҳозир уларнинг икки бирдай фарзандлари бор. Ўғлим бир неча бор Қўқонга борди. Фарзандини кўрсатишмабди. Келиним бошқага турмушга чиқолмабди. Ўзим ҳам бир-икки бордим. Совуқ қутиб олишди улар. Кўнглимиз улардан қилиб кетди.

Донишмандларимиз бекорга: "Синса кўнгли шийшаси, тадбир ила бўлмас бутун. Устихон эрмаски, ани рост айласса мўймиё, деб бежизга айтишмаган эканлар-да!.."

Ҳа, чин муҳаббат ишқ-вафо ва садокатга таянган бўлади. Соф муҳаббат юракнинг тубида бўлгани каби, ҳақиқий қайғу, ғам-андух ҳам қалб қўрида бўлади. Ахир,

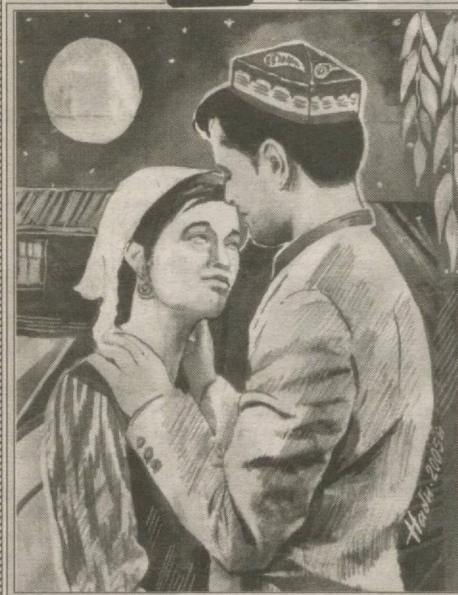
бошга мусибат тушганида ақлчилар ўзини тияди ва чин юракдан қайғуради. Бундай ҳолатда, эркак кишининг кўзидан ёш келмаслиги ҳам ана шундан. Ҳа, эркак мусибатга чидамли бўлади.

Муҳаббатни, севишни уларга вафо ва содиқлик керак! Бўлмаса, бу савдолар ҳар қандай одамни йўлдан оздиради. Ахир, ақл билан иш қўрилгани яхши. Фаросат-ақлнинг укаси, у маълум бир миллатларга берилган, у шу миллат вақилларига йўл кўрсатади. Ана шу тўғри йўлдан юрган киши ҳеч бир маҳал адашмайди ва муҳаббатига содиқ қолади.

Чин муҳаббатли киши аҳду вафосига эришади ва унинг якуни никоҳ бўлиб, бу билан бир-бирини одамларга ошкор этди. Бундай муҳаббатнинг меваси ҳалол, солиҳ фарзандлар бўлади. Аҳд-содиқлик — умрбоқийликдир. Бундай бахт ҳаммага ҳам насиб этавермайди.

Ишқ-муҳаббат, севиш-вафо туйғуларини соф ва ҳалол бўлмоғи керак. Худонинг қудратини қарангки, бир дон ва бир даққанинг ичига икки муҳаббатни бир қилиб яратган. Улардан униб чиққан муртабдунга исботдир. Бошқа тирик маҳлуқотларда алоҳида-алоҳида, улар бир-бирига қўшилиши орқали авлод давомчилари пайдо бўлади. Биз онгли инсонларда ҳам худди шундай! Фарқимиз

Муҳаббат

сўқабаш ўзинг яшайверасанми? — дедим. "Бормайман!" — деди ўғлим. Сабабини сўрасам: "Келинимиз нон ёпмаса, сигир соғмаса, зироатга қарашмаса, ҳамма иш онамнинг зиммасида қолаяпти. Неча бор унга: "Онамга ёрдамлашин", десам, у: "Мен бундай ишларни қилганимизга турмушга чиқмаганман", — дейди. "Болам, ўзинг севиб олдинг, энди эса ўзинг пиширган ошни ўзинг ейсан. Бироқ онам билан мени қийнамагин, бу бир жиҳати. Иккинчи томондан, орада мурғак бир бола бор-ку?" — дедим.

Боланг, боланг-да! Унинг учун ёнасан ҳам, қуясан ҳам. Ўзим бориб, келинни олиб келадиган бўлдим. Қўқонга йўл олдим. Мени қудаларим совуқ қутиб олишди. Вазиятнинг юмшатишга ҳаракат қил-

сиздир. Муҳаббат ишқ билан яқин юради, унинг ҳамсоясидир. Ишқнинг ҳам, муҳаббатнинг ҳам тафти, ҳарорати ва илқлиги бўлади. Муҳаббатнинг қушандаси рашқдир. Одатда рашқнинг жиловы шайтон лаъинининг қўлида бўлади. Маълун хиёнатга, вафосизликка бошлайди.

Ҳаётда чин севиш, ҳақиқий муҳаббат худди ранги ўзгармайдиган олтинга ўхшаш бўлади. Тоза асал айнимаганидек, соф олтин ҳам ўз охирини ўзгартирмайди. **Олтин ўтда, кўнгли муҳаббатда синалади,** дейдилар. Муҳаббатнинг отаси ҳам, онаси ҳам аслида кўнгли экан.

Ҳақиқий муҳаббат, амал, дин, бойлик, ҳусн, ёш танламайди. Шунинг учун ҳам муҳаббатнинг кўзи кўр, дейдилар. Бунга Пушқиннинг "Шоҳ султони"ни мисол келтирсак бўлади. Чин севиш, муҳаббатни "Тоҳир ва Зухра", "Юсуф ва Зулайхо", "Баҳром ва Гуландом", "Лайли ва Мажнун"лар тимсолида кўраемиз.

Ҳозирда бир неча кунлик муҳаббатдан тортиб, то бир ойлик, бир йиллик ёки уч-тўрт йилда ниҳоятга етган ҳавойи, мўрт севишганларга ҳам дуч келамиз.

— Ўғлимни Тошкентга ўқишга юборганим, — дейди Зокир ака деган ҳамсоям. — У қўқонлик бир қизни севиб қолган экан. "Ўғлим, узокнинг иши, бу ёғи қандай бўлади. Ўзинг билан мактабда ўқиган қишлоқдошимиз Имомиддин аканинг қўлиқина кизи бор. Ўзини одоб-ахлоқли, ибодил-хаёли. Шу қизни келин қилсак", — дедим ўғлимга. Ўғлим қўнмади: "Отажон, муҳаббат масофа танламайди. Мен чет эллик қизни танлаганим йўқ-ку", — деди қатъий туриб.

Рози бўлдик. Анча-мунча оворагарчиликларни бошдан кечирдик. Бизники

Бўлаймиш

дим. Ўғлимнинг иши қўлигини айтдим. Бирдан қудам: "Қизим сахрои кабирда турмайди. Кўёе Қўқонга келиб яшасинлар. Ўй ҳам бор, иш ҳам топиб қўйдик", — деса бўладими?! Вазминлик билан: "Биз келин туширганмиз. Ёлғиз ўғлимизни бу ёққа юбормаймиз", — дедим. "Унда қизимиз энди Қашқадарёга бормайди", — деди қудам. Мен: "Келиннинг ўзи нима дейди?" — дедим. Келин ҳам ота-онасининг фикрига қўшилди. Хуллас, у мен билан қайтишни хоҳламади. Ёлғиз ўзим қишлоққа қайтдим.

Ўғлимнинг ҳолатини тушунди, лом-мим демади. Кампирим: "Набирам қани?" — деди. Бўлиб ўтган бор гапни уларга айтдим. "Болани тириклай отасиз қилмоқчи бўлишибди. Бунинг уволи уради уларни. Яхши бўлмабди-да!" — деди афсус ва надомат билан хотиним.

— Муросан мадора деган гаплар ҳам бор-ку?! Уларни келиштира олмади-ларингизми?

— Ҳаётда тарозининг палласини келиштириш мумкин-ку, бироқ совуқчиликни истиш жуда ҳам қийин кечар экан. Кўп обрўли одамлар орага тушибди. Ахир, қудаларим ва келиним: "Йўқ!" — деб, бир сўзида қатъий туришди.

— Демак, мўрт муҳаббат, ҳаёт синовларига дош беролмабди-да! — сўрадим Зокир акадан.

— Шундай! Судлашибди, ўртада қўп ан-

севиб-севиладимиз, муҳаббатга йўғриландимиз. Бундай бахтни Аллоҳим фақат азиз инсонларга нисос этганки, унга бир умр содиқ бўлиб яшамогимиз зарур. Муҳаббатлиларнинг ҳаёти ширин ва тотув бўлади. Бундайларга ҳавас қиламиз. Она Ватанга бўлган муҳаббат тирмоли ҳам худди шу жиҳатдан қадрийдир.

Азизлар, чин-муҳаббат тарбиясини аввал оилада, сўнг таълим масканларида ёшларга сингдирилади. Бу тарбияга амал қилганлар муҳаббат синовларига бардошли бўлади. Улар бахтли инсонлар сирасига қиради. Бахт, омад деймиш. Ахир, ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Ҳаммаси ҳам башар фарзандининг ўзига боғлиқ. Ўқиш, ўрганиш, чинқиш булар фидокорона меҳнатга, ўз устида ишлаш ва илғор тажрибаларга таяниши, мактаб ўташни тақозо этади. Бу қабиларга ҳам аслида муҳаббат керак-ку?! Севиш, севилиш ўз-ўзидан бўлмайди. Муҳаббатга муяссар бўлишлик ҳам осон кечмайди. Бу катта майдон. Бу саҳна! Унда қобилиятингиз, истеъдодингиз, нимага қодир эканлигингиз томошабинлар кўз олдида намойён бўлади. Сизни улар танлайди ва ўз севиш, муҳаббатини топади. Бу йўлда адашишлар ҳам бўлиши табиий. Илоҳа, муҳаббат йўлида адашишдан бизларни, Худойим, ўзинг сақлагин, деймиш.

Абдулхамид ҲАБИБУЛЛАЕВ,
доцент.

юнглари узун-узун тим қора итларнинг думларини ликиллатиб, мени кутиб турганларига кўзим тушди.

Яқинлашганимда, улар аввалгидек югуриб келиб, оёқларимга сўйкалиб, эркаланишмасдан, мен илгари ишлаган институтнинг тиббий-санитария қисми томон йўл олишди. Улар ёнма-ён кетар экан, ҳар замонда бир нарсадан умидвордек, бўйниларини буриб, орқаларига қараб-қараб қўйишарди.

Мен итларнинг "Бизни ташлаб

ни ёдга олдим.

Талабалик даврим... Ҳеч нарсани ўйламас, ғам-алам нима эканини билмас, таъшишлардан холи, ота-онам бағрида ўйнаб-кулиб юрган энг бахтли кунларим эди.

Ҳар шанба кун ота-онамни соғиниб, чўнтагимдаги пулни тугатиб, шаҳардан ўзим туғилиб ўсган қишлоғимга кетардим. Ав-тотбус икки соатда туманга етиб борарди. Буни билган дадам ва "Рекс" лақабли итимиз кўча-нинг бошига мени кутгани чи-

радиган бўлсам, энди бетоб онамни кўргани борардим. Ўша пайтлар ҳам дадам билан ит мени кутиб олиб, кузатиб қўйишарди. Онамнинг бетоблиги, дарддан азият чекиши дадамнинг юрагига жароҳат етказётганини ҳеч ким ўйламас экан.

Бир кун онам дадамдан мул-лани чақириб иймон ўғиртиришларини сўрабди. Дадам мулладан: "Мулла бобо, эр олдин кетгани яхшими ёки хотин?" - деб сўраганида, хотини вафот этиб, қийналиб юрган мулла: **"Бир соат бўлса ҳам эр олдин кетгани яхши. Хотинидан орқада қолган эр хор бўлади"**, - деган экан.

жианларим билан сўрашганимдан кейин итимизни сўрадим. Шунда келиним Рекс икки кундан бери кўринмай қолганини айтди. Эртасига азонда ота-онам қабрини зиёрат қилгани қабристонга бордим. Ҳар сафар мен билан бир-га борадиган итимиз ёнимда йўқ эди. Мени кўриб орқадан етиб келган қоровулдан ота-онамнинг ҳақида дуо ўқиб юборишини сўраб, қабр бошида чўккалаганимда, ҳали туپроғининг нами кетмаган кичик қабрчага кўзим тушди. Дуои фотиҳани ўқиб, омин қилгандан кейин қоровул қабрчини кўрсатиб: "Бечора ит икки кун дадангнинг оёқ

"ХОТИНИДАН ОРҚАДА ҚОЛГАН ЭР..."

Эндигина ишдан келиб турсам, эшик кўнгирағи жиринглади. Эшикни очсам, 65 ёшлар чамасидаги эркак 5-6 ёшлардаги юпунгина ки-йинтирилган, оёқ яланг қизча-ни кўтариб турибди.

- Келинг, отахон, - дедим. Совуқда нега болани юпун кийинтириб олиб юрибсиз?!

- Сиз дўхтир экансиз, қизчам шамоллаб қолган, кўриб беринг, - деди у.

Қизчани уйга олиб кириб текширдим. Ўпкаси шамолла-ган, тана ҳарорати юқори. Зуд-лик билан иситмани тушира-диган дори ичириб, шифохо-нага ётқизмасам бўлмаслигини айтдим. Шунда ҳалиги эркак иложи йўқлигини, шароити келишмаслигини, бир йил ол-дин хотини ўлгандан кейин уйланган ёш хотини қизчаси билан ташлаб кетганини айт-ди. У киши яна бугунги кун-лардаги кечмиши биринчи хотинининг қадрига етмагани учун худуднинг унга берган жа-зоси эканлигини кўзлари ёшланиб айтиб ўтди.

- Фарзандларингиз, келинларингиз бордир, улар ёрдам берар, - дедим. Эркак шунда чўқур хўрсиниб:

- Шу нокас хотиним туфай-ли, улар билан юз кўришмас бўлганман, - деди.

Вазиятни тушуниб, тез ёрдам чақирдим-да, отахон-нинг қаршилигига қарамасдан, болани шифохонага олиб бо-риб ётқиздим. Эртасига қизча-га кийим-бош олиб шифохо-нага борарканман, миямда фақат: "Ит вафо - хотин вафо", деган мақол тинмай такрорла-нарди. Бу мақол бугун ўйлаб топилган эмас, асрлар давоми-да ўз исботини топган ва аж-додларимиздан бизга мерос қолганлиги аниқ ҳақиқатдир.

Бу воқеа ҳаёлимни шунча-лар банд этган эдики, ҳатто метрода битта бекат ўтиб ке-тибман. Яхшиямки, кейинги бекатдан ишонамга стадион-ни кесиб ўтадиган яқинроқ йўл бор эди. Институт яқини-даги кўприкча етганимда, қар-шимда бўйи паст, юнглари жингалак оқ ва бўйи банд,

кетдинг", - дея араз-лаганларини ҳис эт-дим ва ҳозирги иш жойимга шошилаёт-ган бўлсам-да, улар-нинг орқасидан эр-ни гашдим. Буни сезган итлар, шундай бир тезлик билан ёнимга югуриб келишди-да, оёқларимга сўйкалиб эркалана-эркалана мени бир йил олдин-ги иш жойим томон бошлаб кетишди.

Мен уларнинг бош-ларини силаб эрка-лаган бўлдим-у, уйга чўқдим. Эндигина ишга келганимда ду-нени бошига кўта-риб хуриб, мени бу даргоҳга яқинлаш-тирмаган итларга 3 ой ишлаб, нима яхши-лик қилдимки, улар менга шунчалар боғ-ланиб қолишди экан-а? Бор-йўғи ҳар кун эрталаб бир маҳал овқат берардим. Бу-нинг эвазига улар тиббиёт бўлимига нотаниш одамларни йўллатмасдан, менинг арзимас яхшилигимга жавоб қайтаришар эди. Эсимда, биринчи иш ку-ним, итлар менга қараб тинмай бири қўйиб, иккинчиси хура-ди, мен эса уларга кулиб қараб туриб: "Бўлди, энди мен ҳам шу ериликман", - деб ҳазиллашган эдим. Балки ўшанда бошқалар-га ўхшаб уларни уриб, бақириб, ҳайдаб юрмасдан, кулиб ту-риб қалбига меҳр сол-гандирман. Ҳар қалай 3 ой да-вомида биз бир-биримизга жуда ўрганиб қолдик. Улар мени ҳар кун эрталаб кутиб олиб, кеч-да кузатиб қўйишарди.

Итлар билан тиббиёт бўлими-га етиб борганимизда ҳали хо-дидлар ишга келишмаган экан. Эшикдаги қулфни итларга кўрсатиб: "Ана, эшик қулф, сиз-лар кутиб туринглар. Мен ка-литни олиб келаман", - дедим. Шунда итларнинг кўзи билан кўзим тўқнашди. Улар менинг алдамаганимга ишонишгандай эшик ёнида чўкка тушишди.

Мен ўз ишонам томон йўл олар эканман, болалик даврим-да кўймаганда, бу ҳурилкони деб не-не келбатли йигитлар ар-монда қолиши тайин эди.

- Бирор касбни эгаллаганмисиз?
- Ҳа, институтни тамомлаганман, ҳозир коллежда дарс бераман.
- Бўш вақтингизни қандай ўтказасиз?

АРМОН БЎЛМАСИН

- Пишириқлар тайёрлашга қизиқаман, яна ҳамшираликни ҳам билиб олиб, бе-мор бўлиб қолган қўшнларнинг холи-дан ҳабар олиб тураман. Тикувчилик ҳам ёқтирган ҳунарларимдан. Буюртма берув-

чишарди. Қорам кўриниши би-лан итимиз шундай тезлик бил-лан мен томон югурардики, гўёки пойгага чиққан отдек учарди. Олдимга етиб келиб, атрофимни бир айланиб, кей-ин хансираганча менга сўйка-либ эркаланар, бу билан соғин-ганини изҳор этарди. Мен ит билан қўшилиб югурганча ўзим-ни дадамнинг бағрига отардим ва учовлон ҳовлимизга йўл олардик. Биз дадам билан уйга кирар, Рекс эса ўз вазифасини бажариб бўлгандек ташқарида ётиб оларди. Бу ҳол ҳафтанинг

ҳар шанба кун такрорланар, душанба кун эрталаб 6.00да мени шаҳарга кузатиш билан якунланарди. Йиллар ўтиб мен институтни тугатдим. Туман шифохонасида 3 йил ишлага-нимдан кейин яна шаҳарга қай-тиб, илмий иш қилиш мақсади-да ўзим таълим олган институт-га ишга жойлашдим. Бу орада онам ёшлигида дераза ойнаси-ни юваман, деб йиқилиб ортит-риб олган мия шикастланиши-ни вақтида даволамагани эва-зига давосиз дардга чалиниб, тўшакча михланиб қолдилар.

Талабалик йилларимда пул учун ҳар шанба кун уйга бо-

ган эди. Бир пайт хансираб югу-риб келган ит йўлимни тўсди. Бу ўша вафодор Рекс эди. Жон ҳолатда уни бағримга босиб, хўнраб йиғлаб юбордим. Ити-мизни кучоқлаб қанча турганим-ни билмайман. Йўл ёқасида яшовчи Ҳожи почмаб бу ҳрлат-ни узокдан кўриб, ёнимга кел-дилар-да, ҳеч нарса демасдан мени маҳкам бағрларига босди-лар. "Нега йиғлаяпсан?" демас-лар-да, почмамга қараб йиғи ара-лаш: "Итнинг дадамсиз бўлса-да, мени кутгани чиққани кўнглим-ни бўшатиб юборди", - дедим.

Орадан икки ой ўтиб, дадам-нинг суратига қараб: "Мени ташлаб кетдингиз-а, охиригача бардош беролмадингиз", - дея-деа онам ҳам дунёдан ўтдилар. Улардан кейин ҳам бир йилча ит мени кутиб олиб юрди. Ка-салхонадаги навбатчиликим ту-файли қишлоққа боролмаган шанба кунлари итимиз мени кутиб, кўчада қолиб кетишини келиним менга қайта-қайта ай-тарди. "Опа, нега келмадингиз биз-ку биз, ҳатто Рекс ҳам сиз-ни кўп кутди", - дерди. Бир-шанба уйга борганимда Рекс мени кутиб олмади. Хавотир билан уйга бориб, келиним,

учида ётди, олдига овқат қўйсам емабди, кеча кечга бо-диб ўлди. Вафодорлигини ҳисобга олиб, шу ерга қўйиб қўя қолдим", - деди. Кўзимда ёш билан қоровулга миннат-дорчилик билдириб, уйга қай-тдим. Шу-шу ҳар сафар ота-соат 1.00гача суҳбатла-шиб ўтирган дадам тонг саҳар дунёдан жимгина кўз юмганига ҳеч ким ханузгача ишонмайди. Дадамнинг ўлиmidан кейинги ҳафта шаҳар-дан онамни кўргани уйга борган шанба куним ҳеч эсимдан чиқмайди. Авто-бусдан тушиб уй томон ўз хаёлларимга берилиб кетаётган эдим. Дадам-нинг ўлиmidан кейин итимиз мени кутиб оли-ши ҳаёлимга ҳам келма-

ган эди. Бир пайт хансираб югу-риб келган ит йўлимни тўсди. Бу ўша вафодор Рекс эди. Жон ҳолатда уни бағримга босиб, хўнраб йиғлаб юбордим. Ити-мизни кучоқлаб қанча турганим-ни билмайман. Йўл ёқасида яшовчи Ҳожи почмаб бу ҳрлат-ни узокдан кўриб, ёнимга кел-дилар-да, ҳеч нарса демасдан мени маҳкам бағрларига босди-лар. "Нега йиғлаяпсан?" демас-лар-да, почмамга қараб йиғи ара-лаш: "Итнинг дадамсиз бўлса-да, мени кутгани чиққани кўнглим-ни бўшатиб юборди", - дедим.

Орадан икки ой ўтиб, дадам-нинг суратига қараб: "Мени ташлаб кетдингиз-а, охиригача бардош беролмадингиз", - дея-деа онам ҳам дунёдан ўтдилар. Улардан кейин ҳам бир йилча ит мени кутиб олиб юрди. Ка-салхонадаги навбатчиликим ту-файли қишлоққа боролмаган шанба кунлари итимиз мени кутиб, кўчада қолиб кетишини келиним менга қайта-қайта ай-тарди. "Опа, нега келмадингиз биз-ку биз, ҳатто Рекс ҳам сиз-ни кўп кутди", - дерди. Бир-шанба уйга борганимда Рекс мени кутиб олмади. Хавотир билан уйга бориб, келиним,

учида ётди, олдига овқат қўйсам емабди, кеча кечга бо-диб ўлди. Вафодорлигини ҳисобга олиб, шу ерга қўйиб қўя қолдим", - деди. Кўзимда ёш билан қоровулга миннат-дорчилик билдириб, уйга қай-тдим. Шу-шу ҳар сафар ота-соат 1.00гача суҳбатла-шиб ўтирган дадам тонг саҳар дунёдан жимгина кўз юмганига ҳеч ким ханузгача ишонмайди. Дадамнинг ўлиmidан кейин итимиз мени кутиб оли-ши ҳаёлимга ҳам келма-

жисмоний камчилиги бўлмаган, соғлом, қалби тоза йигит бўлса...

- Ёши, тақдир...
- Мен энди 22 га кирдим. Бу ерга келишимни яна бир сабаби ҳам шу. Мени уйдагилар 45 ёшли бадавлат одамга бе-ришмоқчи бўлди. Ахир унинг қизи тенгман. Менинг айбим нима? Майли, 30-32 ёшгача бўлган, оиласи бузилган бўлса ҳам, фарзандсиз эркак бўлса.

- Гулрухсор, сизнинг айбингиз йўқ. Ҳали кўнглингиз орзуларингизни албатта келади. Биз унга манзилангизни берамиз.

М. ШУКУРОВА

ОРЗУЛАРИМ

Гулрухсор билан суҳбатлашар эканман, "бир кам дунё" деганлари шу бўлса ке-рак, деган фикр ҳаёлимдан ўтди. Унинг нозик, ширали овози оппоқина, иста-рали юзига, илгачагина қоматига жуда ярашган. Ҳаммадан ҳам ибо билан муо-мала қилишини айтмайсизми?! Гулрух-сорни тинглаб ўтирар эканман, ўша нўноқ шифокордан ич-ичимдан ҳафа бўлиб ке-таман. Тўғри-да, агар ўша касбига совуқ-қон ҳамшира тўрт мучаси соппа-соғ ши-рингига қизалоқни "сарик"қа қарши уқол қиламан, деб нотўғри игна санчиб

қўймаганда, бу ҳурилкони деб не-не келбатли йигитлар ар-монда қолиши тайин эди.

- Бирор касбни эгаллаганмисиз?
- Ҳа, институтни тамомлаганман, ҳозир коллежда дарс бераман.

- Бўш вақтингизни қандай ўтказасиз?

чилар кўп, ҳуллас, бекор ўтиришни ёқтирмайман.

- Қўнглингиздан шунча иш келаркан, аёл учун энг муҳими ҳам шу. Уйда-бурон, ораста бекани кимлар орзу қилмайди. Фақат кўнглини ёқтир-манг. Энди сизнинг дидингиздагидек

йигитни тасвирласангиз.

- Опахон, кўриб турганингиздек оёғим-да бироз нўқсоним бор. Бу нўқсон ту-ранда, дидимга йўл бўлсин. Майли, сўра-дингиз, ичимда қолиб кетмасин, айнан

ҲАЁТГА ТЕРАН КЎЗ БИЛАН БОҚИНИНГ

Маъсума қизим! Сизнинг дил изхорингизни ўқиб чикдим. Ўқиганда ҳам, бир неча марта ўқидим. Ҳаётда нималар бўлмайди дейсиз?

Ҳаёт... Бу сўз тўрт ҳарфдан иборат бўлса-да, ниҳоятда мураккаб. Унинг турли сўмоқлари, баланд-пастликлари, ўнқир-чўнқирлари бор. Ҳар бир инсон ҳаётга қадам қўяр экан, қадамини билиб босиши ниҳоятда зарур. Акс ҳолда қоқилади. Кимдир суяши, кимдир авайлаши, кимдир чуқурга итариши мумкин. Ана шундай пайтда ота-она, қавм-қариношлар, элу хешлар, дўстлар, меҳрибон инсонлар озгина ёрдам қўлларини чўсалар, йиқилган киши ўрнидан туриши, ўзини озгина ўнглаб олиши ва ҳаётда бошқа қўқилмасдан ўз йўлини топиб кетиши мумкин. Сиз ҳозир ана шундай ҳолатда экансиз. Севиб қолган йигитингиз номард эканки, сизни ора йўлда қолдириб, ўзи кайфу сафо қилиб юрибди.

Қизим Маъсума! Ҳаётингиз ҳали олдинда. "Эссиз, ун тўрт йиллик умрим", дебсиз. Бу ун тўрт йиллик умрингиз беҳуда кетмади. Иккита ёш гўдакни тарбияладингиз, вояга етказаяпсиз. Уларни вояга етказиб, ўқитиб, уйли-жойли қиласиз, роҳатини кўрасиз. Мана ҳовли-жойингиз бор экан. Касбингиз ўқитувчилик экан. Бу ниҳоятда шарафли касб.

Хатингиз охирида: "Онажоним бетоб. Агар худо кўрсатмасин, уларга нимадир бўлса, мен учун ҳаёт тўхтади", деб эибсиз. Бу жумлалар мени узок ҳаёлларга толдирди.

Ҳа, ота-она бир кунмас бир кун ҳаётдан кўз юмар экан. Бошимдан ўтган. Ўша кун мен учун қанчалик азоб бўлганини ҳеч унутолмайман... Мен учун ўша муҳдиш кун ҳаёт тўхтаб қолгандай эди. Менинг

Аёл-хонадон соҳибаси, бола тарбиячиси, меҳрибон она бўлгани учун ҳам муқаддас. Ўзбек аёллари энг оғир дамда ҳам, изтиробли кунларда ҳам оиласига содиқ қолишган. Баъзан ҳаётда учраб турадиган ғайритабиий ишларни кўриб, беихтиёр ёқа ушлайсан киши.

Маъсумажоннинг бошидан кечирган қийинчиликларини ва кечмишларини ўқиб, таъсирландим. Қайнонаси ўзи севиб олган келинига бунча жабр қилмаса. Наҳотки келинининг отасининг мол-дунёсига учиб келин қилган бўлсалар. Жовдираб турган 2 нафар набираларига ачинмаса, уволидан қўрқмаса. Ахир дунёда бир тирноқча зор бўлиб ўтаётганларни кўриб, шукрона қилмайсизми? Қизимиз жуда сод-

ўша кунни йиғлай вериб кўзимда ёш қолмади. Қалбимга ханжар урилгандай бўлди. Ҳаётда яшай олмайман, деб ўйлаган эдим. Чунки мени онажоним вояга етказган эдилар. Отажоним урушга кетиб, "қорахат" келгач, бобом ва бувимнинг қистови билан онам турмушга чиққанлар. Ўғай ота қўлларига ўсиб, улғайдим, уйландим. Барисига онажоним бош эдилар. Фарзандларимнинг энг каттаси 5 ёшда, қолганлари ёш эди. Онажоним 57 ёшларида оғир касалликдан вафот этдилар. Мен онажонимга суяниб қолган эдим. Менинг роҳатимни кўрмай вафот этганлари қийнайди.

Ҳа, инсоннинг боши тошдан, дейдилар. Ҳаммасига чидар экан. Чидадим, яхшилар далда беришди. Қизим Маъсумаой сиз ҳам чидамли бўлинг. Сабр-қаноат, чидам ва ҳаётга теран кўз билан боқиш шиорингиз бўлсин. Ҳали шундай кун келадик, фарзандларингиз энг яхши инсонлар бўлиб етишади. Сизга ва Ватанимизга хизмат қилади. Шунда турмуш ўртоғингиз жуда уялиб қолади.

Ғайбулла АБДУЛЛАЕВ,
нафақадаги ўқитувчи,
Бухоро вилояти,
Ғиждувон тумани.

да, кўнгли очик, панзанда, ўқимишли экан. Келини ҳайдаш ўрнига ўғилларини йўлга солсалар бўлмайдимиз? Насихат қилиш ўрнига: "Мен ўғлимга қиз олиб бераман", деб ўйламай гапирсалар. Ҳозир у аёл ўғлининг пулига учиб эргашиб юрибди. Мабодо пуллари тугаб қолса, ўша аёл вафо қилармикан? Ҳар қандай вазиятда ҳам ўғлининг кунига муслима аёли ярайдику? Наҳотки бунга тушунмасангиз. Наҳотки она бўла туриб битта ўғлингизнинг ҳаётини изга солиб, аёли билан яраштиришга кучингиз етмаса. Бунга маҳалла раиси, хотин-қизлар кўмитаси, маҳалла маслаҳатчиси ҳам ёрдам беролмас. Сизга айтадиган гапим, 3-

"Ширин сўзга зор бўлдим..." - 46-сон

ЭСЛАТМА: Номард эрим менинг касал ёлганимни била туриб ажрашиш ҳақида сулга ариза беради. Аризани ўқиб, ҳайратдан ёқа ушладим. Ҳаммаси туҳматдан иборат эди. Қайнонамнинг қўблалари сабаб биз ажрашдик. Бир кун уларни фарзандларимнинг уволу тутмасмикан?

МАЪСУМА

ларни умид қиласиз. Совчиликка келганда онаси сизни кўриб, ёқтирмаган экан, ёниб турган қалбингиздаги муҳаббат оташи устидан бир сатил муздай сувни қуйиб, уни унутганингизда ўринли бўларди. Севганингизнинг фақат сизга уйланаман, деб туриб олгани тўрт-беш йил севишиб юрдик, уйланмасам номардлик бўлар, деб ўйлагандир, ёки отангизнинг "Форд" машинаси бор экан. Қайнотам совға

4 та келинларни қизидек кўриб, ардоқлайдиган қайноналардан ўрناق олинг. Оллоҳ сизга инсоф берсин. Набираларингизни бағрингизга олинг. Ўғлингизга маслаҳат қилиб, ёмон йўлдан қайтаринг. Бошингиз ёстиққа етганида яна ўша келинингиз ва набираларингиз керак бўлади. Бунга чуқурроқ ўйлаб кўринг.

ПАТТИХОН САМАДОВА,
Фарғона вилояти,
Ўзбекистон тумани.

Аёллардаги ор-номус, оилага бўлган меҳр-шафқат туйғуси қаерда қолди, Мухаррамхон? Қобилжон оилам, бола-чакам деб касалга чалинибди. 4 боланинг онаси 6 ой касал эрини боқиб, асабларини бузиб ундан талоқ қилишини сўраши ҳаётда ҳам учрайдиган ҳодиса эмасми? Эри рози бўлмагандан кейин қўшнилари олдида уларни хайрон қолдириб: "Сен мени қўймасанг, мен сени қўяман, уч талоқ", деб болаларини олиб чиқиб кетаётганида қизи Нилуфар отасига ёпишиб: "Мен отам билан қоламан", деганда: "Отанг билан қўшмазор бўл", деб ёш қизини, тўшқанда ётган эрини ташлаб кетиши нафрат уйғотади. Виждонли аёлларнинг жуфти-халолига хиёнат қилиши, эри-

АЁЛНИНГ БАХТИ ОИЛАДА

ни ташлаб кетиши ҳеч учрамаган. Албатта, ҳаётда баъзи бир динсиз, имонсиз инсонлар учраб туради. Қобилжоннинг қизи Нилуфар меҳр билан отасини оёққа турғазди. Қобилжон ўз ниятига етди. Қизини ўқитди, бошқа болаларини ҳам бағрига боса олди. Хотини Мухаррам нимага эриша олди, худонинг қаҳрига учраб, ўз туққан болалари ундан ўз юғирди.

Ёшлигимда ўзим етим ўсиб, ўғай ота меҳри билан улғайдим. Отам ёшлигимда вафот этиб, уни кўмишга борганимизда мазордан чиқмайман, отамни қўлга кетмайман, деб фарёд қилган эканман. Лекин мени юпатиб уйга олиб келишган экан. Бу воқеалар кечагидек ёдимда

қолган. Эртаси кунни туриб, отам мазорига кетганман. Ўша мазор йўли анча узок бўлса ҳам кўз ойлари шамолда мазорга етиб келиб, отам қабри устига ўзимни ташлаб фарёд чекканман. Ёш бола эмасманми, қабр устида ухлаб қолганман. Вақт анча ўтган бўлса керак, қорним очиб, совуқ қотиб уйғониб кетсам, ёнимда оппоқ қийинган, соқоллари узун, саллалик бир чол турибди. "Эй, болам, бу ерда ётма, йиғламай юр, уйингга олиб бориб қўй", деб худди отамдай қўлимдан ушлаб уйимга олиб бориб қўйганди. Шу

воқеа умрбод ёдимда қолди. Чол бизнинг эшикка етганда: "Бор, болам уйингга кир", деб ўзи шу соатда ғойиб бўлганди. Отамга бўлган меҳрим, отамни эслашларим, хатсаводли бўлганда отамга атаб ёзган шеърларим ҳаммаси ёдимга тушиб кетди. Баъзи оилаларда нуқул қиз бола туғилади. Эраклар нодонлик қилиб: "Сен ўғил тумас экансан", деб 5-6 та қизлари билан хотинини қаровсиз, ҳеч қандай маблағсиз ташлаб, қўзларини ёшлага кетади. Аёл ўз фарзандларини оғир меҳнат қилиб вояга етказди. Улар келгусида яхши инсонлар бўлиб етишади. Лекин ёшликдан уларнинг бағри яримта бўлиб ўсади. Шундай бўлса ҳам қари оталарини қидириб, топиб унга

қилар, деб умид ё таъма қилгандир, ўзингиз уйлагандай. Ўғли оёқ тираб олгач онаси сизни ёқтирмаса-да: "Ҳа, бир уйлантирай, кейин билганимни қиламан", деб муғамбирлик қилгандир.

Икки оила ота-оналарини боғбонлар деб қарасак, сизни парваришлаган боғбонлар яхши. Сизни бошқа бир боққа олиб бориб, у ерда ўсган дарахтга пайванд қилдилар. Сизнинг у ерда униб, ўсиб кетишингиз учун у боғ боғбонларининг парвариши етарли бўлмайди. Қўндирилган пайвандга вақти-вақти билан сув пурқаб турмаса кўкармагиндек, у боғбонларнинг сизга меҳри, эътибори етарли бўлмайди. Эрак бобон яхши экану оилада ўрни, макеи, хурмати йўқ экан. У ерда аёл бошқарувчи, ҳукмрон экан. Бу тенгсизлик, адолатсизлик ичдан емириб тамом қилган экан шекилли, ҳаётдан эрта кетиб қолибди. Жойлари жаннатда бўлсин.

Ҳаёт давом этаверади. Инсон эса ўткинчи. Сиз умид билан 14 йилни беҳуда, бесамар ўтказибсиз. Бўлмаганга бўлишма, деганлар. Капалак умридек—умр. Турмуш ўртоғингиз берган, ё ваъда қилган мулк-маҳрни, болалар нафақасини қонунан ундиринг, орани очик қилинг, қўлингизни сўраган, бахтли қилишга ишонтирган мард билан умргузаронлик қилинг. Эрингизнинг ихтиёри ўзида эмас. Энди онаси ўзи яхши кўриб олиб берадиган қиз ё аёлнинг ҳам бахтли яшашига қафолат йўқ.

Маъсумахон, кўп ҳам қуюнаверманг. Сал совуққонроқ бўлган маъкул. Ҳаётда қўтилмаган воқеалар рўй бериши мумкин. Бунга ҳар доим тайёр турмоқ даркор.

Энди фарзандларингизнинг характери отасига ўхшамасин. Келажақда турмушга чиқадиган қизлар сизга ўхшаб қуйиб қолмасин.

Қайнонангизга Худо инсоф берсин.
Мўмин ХОЛМУРОВОВ.

Маъсумахон, асло тушқунликка тушманг. Шукр қилингки, онангиз бошпана эканлар. Уйингиз бор экан. Худого шукрки, фарзандларингиз бор экан.

Эрингизни Худого солинг. Бир кун эрингиз пушаймон бўлади. Лекин унда кеч бўлади. Сизга ўхшаган аёллар жуда кўп. Лекин кимдир тирноқча зор. Кимдир фарзандлари билан кўчада. Онаси бўлса-да, уйда олиб ўтиргиси йўқ. Сизда ана шуларнинг ҳаммаси бор. Сабр қилинг. Уй, она меҳри, фарзанд. Одам шукр қилишни ҳам билиши керак. Қолганини вақт ҳал қилади. Ҳеч нимадан қўшманг. Қўшманлар қўшини қўйдирши учун олға интилинг. Ўзингизни иш билан чалғитинг. Сизга сабр тоқат, соғлиқ узок умр, саодат тилайман.

НАФОСАТ,
Навоий шаҳри.

"Эрини уч талоқ қўйган хотин" - 36-сон

ЭСЛАТМА: Оамамнинг нияти бузилса, кўзига ҳеч нарса қўйинмай қоларкан. Тўшакка муҳланган эридан тезроқ қўмулуш учун чора излаб, охири аугонасининг маслаҳатини маъқул деб топди. Бир таваккал қилиб, эрини уч талоқ қўйди...

Муаллиф: Қомилжон НИШОНОВ

меҳр кўрсатадилар. Қиз бола отасига меҳрибонроқ бўлади. Қизлар ўз оталари билан фархландадилар. Нилуфар кўзини бутун меҳрини отасига бағишлаб уни оёққа турғазди. Ҳаётга умид уйғотди.

Ғайнижамол АБДУЛЛА
қизи.
Тошкент шаҳри.

ТАБРИКЛАЙМИЗ

Хурматли укам Дилмурод ТОШМАТОВ!

Таваллу топан кунинг билан кутлайман. Келгусида барча орзуларингизга етишишингиз ва соғ-саломат бўлишингизни тилайман.

Аканг Тўлқин.

Қадри алажоним Азиможон АБДУЛАЗИЗОВ ва қизимиз ГУЛИРАЎНО!

Сизларни туғилган кунингиз билан чин юракдан табриклаймиз. Доимо соғ-саломат бўлинглар.

Кўнглингиз Тўлқин, қизингиз Наргиза, набирингиз Фазилани.

Хурматли АБДУҚОДИР ака ва кенжатоимиз ЖАМШИД!

Туғилган кунингиз муборак бўлсин. Сизларга сиҳат-саломатлик, узоқ-умр тилаймиз. Омад, яхши кайфият ҳеч қачон тарк этмасин. Юзингиздан кулгу, лабингиздан табассум аримсин.

Носир ака.

Қизимиз ИНДИРА!

Сени таваллу айёминг билан кутлаймиз. Сизга дунёнинг жамки гўзалликларини, эзгуликларини тилаймиз. Бошинг омон бўлсин. Мустафоевлар оиласи.

Тошкент шаҳри.

Хурматли МАНЗУРА ва НОДИРБЕК!

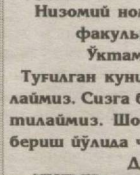
Сизларни туғилган кунингиз билан табриклаймиз. Ўқинишларингизга омад тилаб курсдошларингиз.

Дилдора ва Зебинисо.

Т.Д.П.У. тарих фак.

3-курс талабалари.

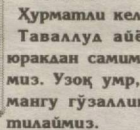
Низомий номли Т.Д.П.У. тарих факультети декани Ўктам МАНСУРОВ!

Туғилган кунингиз билан табриклаймиз. Сизга бахт, омад ва соғлиқ тилаймиз. Шогирдаларингизга илм бериш йўлида чарчаманг.

Дилдора ва Зебинисо.

Хурматли келинимиз РАЪНОХОН!

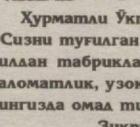

Таваллу айёмингиз билан чин юракдан самимий муборакбод этамиз. Узоқ умр, соғлиқ-саломатлик мангу гўзаллик ва мазмунли умр тилаймиз.

Б. Артиқовлар оиласи.

Навоий вилояти, Конимех тумани.

Хурматли Ўктам ТЕМИРОВИЧ!

Сизни туғилган кунингиз билан чин алаҳдан табриклайман. Сизга сиҳат-саломатлик, узоқ умр, келгуси ишларингизда омад тилайман.

Зикрулла Рахматуллаев,

Муборак тумани.

Хурматли фарзандимиз ЭЛЕРЖОН!

Таваллу кунингиз 25 январ билан чин алаҳдан табриклаймиз. Бахтимизга соғ бўлсин. Чеҳрангиздан табассум аримасин. Ўқиниш ва ишларингизга зафарлар ёр бўлсин.

Отанг Баҳоидир, онанг Фароғат акаларингиз ва сингаингиз Соҳиба.

Навоий вилояти, Конимех тумани.

Азизам НИЛУФАРБОНУ!

Сени таваллу айёминг билан чин юракдан самимий табриклаймиз. Отанг бахтига доимо соғ бўлсин. Фарзандларингиз камолдини кўриб юр.

Опаларингиз ва акаларингиз номидан Фароғат, Дилмурод, Абдумуро.

Навоий вилояти, Конимех тумани.

Жиззах вилоят телерадиокомпанияси мухбири Дилфузахон ҲАКИМОВА-ни туғилган кунингиз билан кутлаб, омад, бахт, соғлиқ-саломатлик, узоқ умр, ижодий баркамоллик тилаймиз. Барча эзгу ниятларингиз ижобат бўлсин.

Ҳамкасбларингиз.

Ўзбекистон Республикаси Тошкент шаҳар "Оила зийнати" Маркази қизларни ва келинчаларни оилавий ҳаётга тайёрлаш мақсадида қуйидаги касблар бўйича ўқув курсларини ташкил этди. Марказда кам таъминланган оила фарзандлари учун чегирмалар бор.

Ўқув муддати 2 ойлик курслар

- Бичиш-тишиш - "Элмат" усулида пардалар, чой-шабағар ҳам тишиш - Бисерлардан фойдаланиб тишиш - Бошланғич компьютер билимлари (Microsoft, Pentium-IV, Windows 2004) - Олий даражада торт ва салатлар тайёрлаш - Сартарошлик - Косметология - Маниторинг-бухгалтерия-касса аппарати назоратчиси-Қандолатчилик-олий курс.

Ўқув муддати 3 ойлик курслар

- Миллий кўрпа-кўрпачалар тикиш - Юмшоқ уйинчоқлар, бешик кўрпачалари ва ёстиқчаларини тикиш.

Ўқув муддати 4 ойлик курслар

- Массаж ва уй ҳамшираллиги - Бичиш-тишиш (бошловча учун) - Машинада гул тикиш (вишивка).

Курсларни битирган ўқувчиларга мақоуси сертификат берилади.

Манзил: "Халилдор дўстлиги" метроси. Фуркат кўчаси, 1 уй. Мўлжал: Республика спорт кўнати.

2 кават, 202 хона. Телефон: 45-18-42, 29-28-58, 125-86-65.

Ҳамза туманида рўйхатга олинган «Ҳабибуллоҳон» ХФга 1997 йилда берилган бурчак штампи йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Ҳамза туманидаги «Ҳабибуллоҳон» ХК қайта рўйхатдан ўтиши сабабли даъво ва аризалар икки ой муддат давомида қабул қилинади.

ЎЗИНГГА ЭҲТИЁТ БЎЛ!

Турар жойларда ёнғин чиқиши кўпинча у ерда яшовчиларнинг айби билан юз бериши ҳеч кимга сир эмас. Ёнғиндан аксарият унинг сабабчилари, қўни-қўшнилар, болалар жабр кўради. Ёнғиндан сақлаш бошқармаларининг маълумотига қўра, турар жойларда содир бўладиган ёнғинларнинг энг кўп учрайдиган сабаблари қуйидагилар:

- Ўчирилмай ташланган, полга туширилган ёки ўқлаб қолган кишининг қўлидан беихтиёр тушиб кетган сигарета;
- Ўчирилмай қаровсиз қолдирилган маиший электр жиҳозлар, иситиш асбоблари;
- Яроқсиз электр улагичлар;
- Болаларнинг гўгурт, газ ва электр асбоблари билан ўйнаши;
- Маиший газ асбоблари ва суюлтирилган балонли қурилмалардан фойдаланиш қоидаларини бузиш.

Қуйидаги оддий хавфсизлик қоидаларига риоя этиш эса хонадонингизни, оила аъзоларингизни, мол-мулк-ингизни ўт балосидан асрашингизга ёрдам беради.

Электр тармоғига юқори қувватли бир нечта электр асбобларини улаш тармоққа оғирлик қўлади. Бу эса ёнғин чиқишига сабаб бўлиши мумкин. Заводда тайёрланган эрвучи сақлагичлар ўрнига қўлбала сақлагичлардан фойдаланиш яна ҳам хавфлироқ.

Тармоққа уланган дазмол, электр ўчоқ

ва бошқа маиший электр асбобларини фақат ёнмайдиغان ва иссиқлик ўтказмайдиган тагликлар устига қўйиш, уларни ҳамда ишлаб турган телевизорни ёш болалар ихтиёрида қолдирмаслик керак. Ўйдан чиқиб кетаётганда бу асбобларни ўчиришни унутмаслик лозим.

Электр улагичлар изоляцияси соғ холда бўлиши керак. Агар хонадонингиздаги электр улагич симлар эскирган, розетка ва патронлар носоз бўлса, бу камчиликларни бартараф этишдан эринманг. Арзимаган вақт ва маблағни қизғаниш каттароқ моддий ва маънавий зарар етказиши мумкинлигини унутманг.

Маиший кимёвий воситалардан фойдаланишда ҳам эҳтиёт бўлиш зарур. Уларнинг аксарияти тез ёнувчи моддалар бўлгани боис олов яқинида қолдириш, сақлаш тўғри эмас. Айрим уй бекалари киш қўнлари ювган кирларини газ ёки электр ўчоқ устига ёйиб қуригидилар. Лекин бундай қилиш асло ярамайди. Гўгурт ва бошқа тез алангаланувчан воситаларни болалар қўзидан пана жойда сақлаш керак.

Хуллас, ҳар биримиз халқимизнинг "Ўт балосидан асрасин!", "Ўзингга эҳтиёт бўл!" каби ибратли нақллари билан ёдда тутиб, уларга амал қилса, ёнғинлар ва у билан боғлиқ янглиш оқибатлар кам-майган бўларди.

Махмуд ИЛҲОМОВ, ТМИ доценти, Дилшод ҚАЙОМОВ, талаба.

ЁНҒОҚЛАР - ЯНГИ ГАПДАН ДАРАКЛАР

- Кўнларнинг бирида тушимда қизлик уйимда эмишман. Катта боғимиз бор эди, ҳикоя қилади қўшни аёл. - Отам қаерга борса, албатта яхши меваги дарахт бўлса, қўнати ёки новдасини олиб келиб пайвандлаб юришни хуш кўрар эди. Шу боғда мен ёнғоқ териб юрибман экан. Этагим тўла ёнғоқ эмиш.

Тонгда тушим таъбирини ўйлаб ўтирсам, неварам келиб қолди, дарҳол чой тайёрладим.

- Суюнчи беринг, - деди у нонушта қилиб ўтирганимизда. - Сигирингиз бир эмас, нақ иккита бузоқча тугди!

- Вой, бунча яхши, суюнчи сўраган тилларингдан айланай, - дея неварамнинг келтирган хушхабаридан суюниб, янги чопонни белбоғи билан кийгиздим.

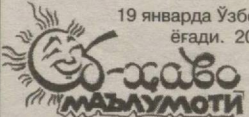
Аммо кечқурун ўғлим ишдан биров маст бўлиб қайтгани таъбимни тирриқ қилди. Биз чол-кампири икковимиз катта ўғилниқига бориб, эгизак бузоқчаларни кўриб келиб чарчаб ўтиргандик.

Ўғлимга (отаси телевизор кўриб ўтирганди, қабиллатини бузгани келмади) анча насихат қилдим.

Кейин билсам, ўғлим хотини билан уришиб қолди. Хотини уйдаги сейфнинг қалитини ясашиб олиб, эридан бекитиб юрган экан. Вокзадан оғоҳ бўлиб, мен дарҳол келишимни қачириб қалитни олдим. Эр-хотини яраштириб қўйдим.

Қаранг, ёнғоқ ҳам кўп нарсани билдираган экан. Нафакат ризқ, балки янги гапдан, хабардан дарак бераган экан.

Фарида ТОҲИРОВА

19 январда Ўзбекистонда ҳаво ўзгариб туради, айрим жойларда қор ёғади. 20-21 январда эса ёнғингарчилик кутилмайди. 22-23 январда айрим жойларда ёнғингарчилик бўлади. Баъзи жойларда туман тушади. Ҳарорат 19 январда кечаси ва кундузи 3-8° совуқ, 20-23 январда кечалари 13-18°, кундуз кунлари 3-8° совуқ, шил-болда кечалари 25-30°, кундуз кунлари 12-17° совуқ бўлади. Республиканинг тоғли ҳудудларида ҳаво ўзгариб туради, 19 ва 22-23 январда вақти-вақти билан қор ёғади. 20-21 январда ёнғингарчилик кутилмайди. Қор қўни-ши хавфи бор. Баъзи жойларда туман тушади. Ҳарорат кечалари 19 январда 15-20°, 20-23 январда 20-25°, кундуз кунлари 8-13° совуқ бўлади. Тошкент шаҳрида ҳаво ўзгариб туради, 19 январда қор ёғиши мумкин. 20-21 январда ёнғингарчилик кутилмайди, 22-23 январда ёнғингарчилик бўлиш эҳтимоли бор. Кечаси ва эрталаб баъзи жойларда туман тушади. Ҳарорат 19 январда кечаси ва кундузи 6-8°, 20-23 январда кечалари 13-18°, кундуз кунлари 3-8° совуқ бўлади.

КҮЙ (21.03 — 20.04). - Маблағингизни елга соғурманг. Яхшиши уни оила аъзоларингиз ва хонадонингиз учун фойдали нарсалар харид қилишга сарфланг.

СИГИР (21.04 — 21.05). - Сиз учун омадли кўнлар бошланапти. Фақат бошингизга қўнган бахт қўшини учуриб юбормасангиз бўлгани.

ЭГИЗАКЛАР (22.05 — 21.06). - Омад ва омадсизлик, моддий имконият ва пулга эҳтиёж - мазкур ҳафтада буларнинг барини бошдан кечирасиз.

ҚИСКИЧБАҚА (22.06 — 22.07). - Дўстларингиздан бири молиявий масалалар сизни алдашга уриниши мумкин. Шунинг учун ҳужжатларга имзо чекишда эътиборли бўлинг.

АРСЛОН (23.07 — 23.08). - Бутун диққат-эътиборингизни ишга қаратинг. Шунда раҳбариятнинг назарига тушишингиз учун имконият пайдо бўлади.

БОШОҚ (24.08 — 23.09). - Сизга яхши иш таклиф этишлари мумкин. Фақат у сиздан кўпроқ масъулият ва ишчанликни талаб этади.

ТАРОЗИ (24.09 — 23.10). - Кейинги ойларида кўп ишладингиз. Энди озроқ дам олиб, соғлигингизга эътибор берсангиз, ўзингизга яхши бўлади.

ЧАЁН (24.10 — 22.11). - Раҳбарингиз билан келишмовчиликка бориб қолишдан эҳтиёт бўлинг. Чунки бу ҳол макъеингиз ошишига салбий таъсир кўрсатиши мумкин.

БАШОРАТИ

ЎҚОТАР (23.11 — 21.12). - Гарчи кечиктириб бўлмайдиغان муҳим ишларингиз қўнайиб кетган бўлса-да, дам олиш кўнларини оила аъзоларингизга бағишланг.

ТОҒ ЭЧКИСИ (22.12 — 20.01). - Ҳамкорларингизнинг сизга бўлган ишончини суиестемол қилманг. Улар таклиф этган лойиҳа каттагина фойда келтиради.

ҚОВҒА (21.01 — 18.02). - Отанонгизнинг ҳолидан хабар олинг. Имкониятингиз бўлса, уларни дам олиб, даволанишлари учун санаторияга жўнатинг.

БАЛИҚ (19.02 — 20.03). - Тақдирнинг сизга атаб қўйган ажайиб, ҳатто ўзингиз кутмаган соғвалари бисёр. Уларни бирма-бир қарши олишга тайёрланг.

Aziz bolajonlar! Siz ham chizgan rasmlaringiz va yozgan ertaklaringizni o'z suvratingiz bilan birga bizga jo'natdingiz. Yoshingiz va nechanchi sinfda o'qishingizni ham yozishni unutmang. Rasmlaringizni oq qog'ozga chizing. Xatlaringizni kutamiz!

Nigora MUSINOVA.
Samarqand viloyati, Samarqand shahri,
49 maktabning 6 «B» sinf o'quvchisi.

QING'IR ISHNING QIYIG'I

Ertalab har bir inson yaxshi niyat bilan ko'chaga chiqadi. Biz o'quvchilar ham maktabga o'tlanar ekanmiz, bobo va buvilarimiz, ota-onalarimiz oq fотиҳа бериб yaxshi niyat qiladilar. Hech bir ota-ona o'z farzandini «maktabda o'g'irlik qilgin», deb jo'natmaydi.

Sinfimizda goh u, goh bu o'quvchining ruchkasi yo'qola boshladi. Bir kuni sinfdoshimiz Malikaning chiroyli ruchkasi yo'qolib qoldi. Ustozimizning jahllari chiqib, hammamizning sumkamizni tekshira boshladilar. Navbat Ra'noga kelganida u yerga qarab turardi. Ruchka Ra'noning sumkasidan chiqdi. Bunday ruchka sinfimizda faqat Malikada bor edi. Malikaga o'z ruchkasini tanidi. Ra'no: «Bu ruchka meniki», deb baqirdi. Lekin hech birimiz uning qo'lida bunday ruchka ko'rmagan edik. Ra'noga «Bor ota-onangni olib kel», dedilar. Ra'no sumkasini olib sinfdan chiqib ketdi. Lekin ota-onasini olib kelmadi. Chunki o'zi aybdor edi. Ikki kungacha sinfga kira olmay tashqarida turdi. Uchinchi kuni Ra'noni sinfga kiritganlaridan keyin o'zi qilgan ishidan pushaymon bo'lib, hammamizdan yig'lab kechirim so'radi va boshqa bunday ish qilmaslikka so'z berdi. «Qing'ir ishning qiyig'i chiqadi», degan hikmatli so'z bejiz aytilmagan.

Abdusamad QOSIMJONOV,
Toshkent shahar,
373-bog'cha maktabning
4-«B» sinf o'quvchisi.

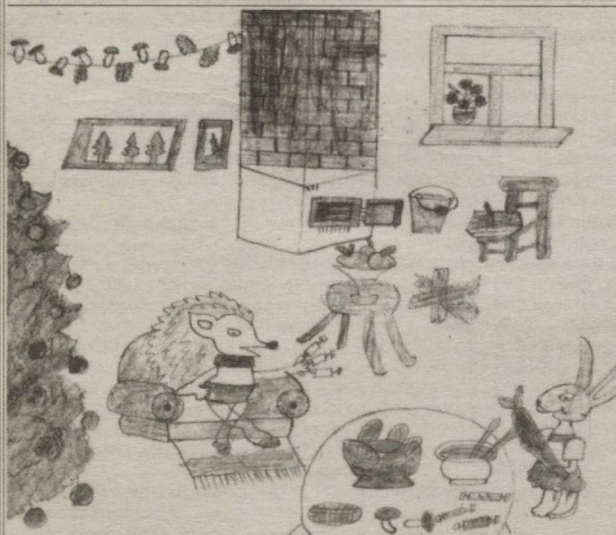
Olimjon SHUKUROV.
Navoiy shahar, F. Xo'jayev nomli
17-maktabning 7 «B» sinf o'quvchisi.

O'ZBEGIMNING QIZLARI

O'zbekimning qizlari,
Chiroylidir yuzlari.
Sochlari majnuntoldek,
Charos kabi ko'zlari.

Qoshiga o'sma qo'yar,
Ko'ziga surma qo'yar.
Ustida yal-yal atlas,
Boshiga do'ppi kiyar.

Gulnoza TUROPOVA,
Surxondaryo viloyati, Qumqo'rg'on tumani, Sayxon J/x,
Qurbon Yo'ldoshev mahallasi,
19-maktabning 7-«A» sinf o'quvchisi.

Shohruza RAHIMBERGANOVA.
Xorazm viloyati, Xazorasp tumani, Pitnak shahar,
18-maktabning 2-«B» sinf o'quvchisi.

НОНПОЛВОН АМАКИ

Салом, азиз болажонларим. Келинг та-нишайлик. Мен Нонполвон амакингиз-ман. Ота-онангиз дўкандан нон олиб келишни тайинлаганда ўша ерга сура-тимга кўзингиз тушгандир, эҳтимол. Мана бир неча йилдир-ки, мен турли фойдали моддалар билан тўйинтирил-ган ун, нон маҳсулотларини тарғиб қилиб келаялман.

«Сиз унни тўйинтириш, бойитиш нима учун керак?», деб сўрашингиз мумкин. Аввало, шунга айтиш керак-ки, бизнинг халқимиз хамирли таомлар: лағмон, манти, сомса, норин кабилар-ни севиб истеъмол қиладди. Сиз бола-

НИМА ДЕЙДИ?

жонларим ҳам ширин қулчалар, пече-ний, пряник, вафли ва ундан тайёрла-надиган бошқа ширинликларни яхши кўрасиз, шундайми? Лекин ҳеч ўйлаб кўрганмисиз, биз ҳар куни хуш кўриб истеъмол қиладиган турли нонлар, ха-мирли овқатлар, ширинликлардан организмимиз ўзи учун зарур бўлган фойдали ва керакли моддаларни етар-лича олармикан? Бун-дай дейишимнинг са-баби бор. Маълум бўлишича, дон маҳсу-лотлари корхонасида олий навли ун тайёр-ланганда бугдой тар-кибидаги барча вита-минлар ва фойдали

элементлар йўқолиб кетса, 1-навли унда бундай моддалар атиги 25-30% қоларкан, холос. Шу боис 2001 йил-дан бошлаб мамлакатимиздаги 14 та ун ишлаб чиқариш корхонаси унни витаминлар аралашмаси ва минерал-лар билан бойитиб берувчи ускуналар билан жиҳозланди. 2003 йилда эса «Унни бойитиш бўйича «Миллий дастур» ишлаб чиқилди. Бугунги кунда мазкур корхоналарда олий ва 1-навли ун темир моддаси, фолий кислотаси ва витаминлар билан тўйинтирилмоқ-да. Бу ишларга Ўзбекистон Республи-каси Соғлиқни сақлаш вазирлиги, «Ўздонмаҳсулот» акционерлик жамия-тидаги амакиларингиз ва овқатланиш-ни яхшилаш бўйича глобал Альянс, Жаҳон банки, БМТнинг болалар жам-гармаси- ЮНИСЕФ бош кўшишган.

Ҳар бир инсон, айниқса, аёллар ва бо-ла-лар учун темир моддаси, фолий кис-лотаси, В1, В2 витаминлари ниҳоятда зарур. Темир инсон организми бўйлаб кислород ташиб юришда жуда муҳим рол ўйнайди. Темир танқислиги эса анемия, яъни камқонлик касаллигини келтириб чиқаради. Камқонликка йўлққан болалар одатда жисмоний ва ақлий ривожланишда тенгқурларидан ортда қоладилар, тез-тез хасталаниб турадилар. Оқибатда, бу мактабдаги дарсларни ўзлаштиришлариға салбий таъсир қиладди, уларнинг тез толиқиб қолишларини, дарс тайёрлашни ис-тамасликларини, синфда эътиборсиз ўтиришларини кузатиш мумкин.

Азиз болажонларим. Сизнинг син-фингизда ҳам шундай тенгдошларин-гиз бордир. Одатда, ота-оналар ҳам, ўқитувчилар ҳам бундай болалар-ни «иккичи», «дангаса» деб ўйлайдилар. Ле-кин ҳеч кимнинг хаёлига «бу кам-қонлиқнинг оқиб-ати бўлиши мум-кин-ку», деган гап келмайдди. Шунинг учун сиз мана шу мақолани ота-она-нгизга, ўқитувчингизга, айниқса, син-фдошларингизга кўрсатинг. Улар ҳам мен ҳақимда, тўйинтирилган ун ва ноннинг соғлиққа фойдаси ҳақида билиб олишсин. Улар ҳам, сиз ҳам дўкандан ун ва нон маҳсулотлари со-тиб олганда «Соғлом маҳсулотлар» деган тамға борлигига эътибор бе-ринг. Нон дўконига менинг суратим борлиги ҳам шундан далолат бера-ди. Буни унутманглар.

Нонполвон амакингизнинг гаплари-ни қулоғингизга олиб, доим бойитил-ган ундан пиширилган нон ва нон маҳ-сулотларни еб юрсангиз, жисмоний бақувват, ақли, соғлом бўлиб вояга етасизлар.

Нонполвон амакининг сўзларини,
Дармон ИБРОХИМОВ ёзиб олди.

ЖОҲИЛ ТАБИБ

текшириб кўрган-дан кейин ҳокимга деди:

- «Мехрон» деган

Қадим замонда бир шаҳарда илм-сиз, тажрибасиз бир киши табиблик даъвосини қиларди. Дориларни бир-биридан фарқ қила олмас, кўз оғриғи билан юрак оғриғини ажра-та олмасди. Ўша шаҳарда тиббиётдан хабардор олим ва фозил бир табиб ҳам бўлиб, кўзи хирала-шиб қолганидан касал-ларни қабул қилмай қўйган эди. Бун-дан фойдаланган ҳалиги нодон табиб ўзининг табобати моҳир эканини даъво қилишга киришди, содда халқ-ни шонтирди.

Шаҳар ҳокимининг гўзал бир қизи бор эди. Ҳоким шу қизини тўй-томо-шалар қилиб, ўз акасининг ўғлига никоҳлаб берди. Қизнинг бўйида бўлиб, кўзи ёриш олдида бир дард-га чалинди.

Ҳоким кўзи хира бўлиб қолган олим, моҳир табибни чорлаб, қизини кўрсатди. Табиб қизнинг дардини

дори бор. Ундан бир мисқол олиб, элангандан кейин холис мушқ қўшиб долчин билан ичирилса қизингиз тубузали кетади.

Ҳоким: «У дорини қаердан топиш мумкин?»-деб сўраган эди, табиб:

- Ҳазинангизда олтин қулф билан қулфланган бир қутича ичида шу

дори борлигини кўргандим, -деди.

Шу пайт жоҳил табиб келиб қол-ди. «У дорини олиб чиқиш менинг ишим», деб ҳокимдан рухсат олиб, ҳазинага кирди. Ҳазинада бир кан-ча қутичалар бор эди. Жоҳил табиб ўша қутилардан бирини олиб чи-қиб, дори тайёрлаб қизга ичирди. Қиз ичган замони ҳалок бўлди, чун-ки у олиб чиққан қутичада жуда ўткир заҳар бор эди. Ҳоким жуда ҳам қайғуриб, қолган дорини жо-ҳил табибнинг ўзига ичирди. У ҳам жойида қотиб қолди.

ИБРАТЛИ ҲИКОЯТЛАР

Мен ушбу газетанинг доимий мухлиси сифатида турли ҳаётий воқеаларни ўқир эканман, уларнинг ташвишу шодликларига шерик бўлиб, тунни бедор ўтказган кунларим жуда кўп бўлади. Инсонлар ҳаёлига сиғмайдиган даражада йўлдан оғишлар, бахтсизликлар, омонатга хиёнатлар, худбинликлар, ниҳоят даражада дилимни оғритади ва ғазаблантиради.

Омонатга хиёнатни кўп эшитганман ва ўқиганман албатта. Аммо бу ҳодисани очикчасига, зўравонларча, эл-юртдан тап тортмай, фақат даромад, молу мулк деб ука акасидадан воз кечганини кўриб туриб, қандай чидаш мумкин? Алам, ғам-ғуссага тўлиб-тошиб кетган бу юракни қандай бўша-тиш мумкин? Юртдошларим шу масалада менга йўл-йўриқ кўрсатиб, жонимга дармон бўлишар, деган умидда шу мактубни ёзишга жазм қилдим.

1991-92 йилларда қишлоқларда ер участкалари - томорқалар ажратиб берилга бошлади. Шу жумладан менга ҳам 13 сотих томорқа беришди. Лекин паспортимнинг рўхсати бошқа жойда бўлгани учун ерни укамнинг номига расмийлаштиришди.

Ака-укалар, қариндош-уруғлар тўпланишган пайтда "ерга терак эксаммикан?" - дея маслаҳат солдим. Шунда онам:

- Ерининг атрофига уканг Усмон терак экиб қўйди. Еринга эса, кузда бўғдой сепилган. Сен сира илҳақ бўлма. Уй соламан, десанг, болам, иложинг борича ҳар келганимда пул ташлаб кетсанг, ака-укаларинг қури-лиш материаллари олиб қўяверишади. Ана-мана дегунча теракларинг ҳам иморатбон бўлиб қолади. Ана ўшанда ҳаммалари ўртага олиб, сенга иморат ҳам қуриб беришади, - дедилар.

Бу гап ҳаммамизга маъқул тушди. Кунлар, ойлар ўтаверди. Мен онамларга 3 марта пул олиб бориб бердим. Биринчисига цемент, шағал олиб, иморатнинг пойдеворини би-тиришди. Иккинчисига тахта, учин-чисига иморатга етгулик шифер олиб қўйишди. Онажоним 106 ёшида вафот этдилар. Онажоним-нинг қирқларини ўтказган кунимиз укам мендан 4 та терак сўради.

- Ака, машинанинг балонлари ей-либ кетди. Шу теракдан сотиб, янги балон олмоқчи эдим, - деди. Мен рухсат бердим. 2005 йил укамга ер тўғрисида гап очдим.

- Ука, еримга уй солсам, ўлмасам ўзимиз кўчиб келамиз, ўлиб кетсам, хияларингиз шу уйга келиб-кетиб юришса, қариндошлик ришталари узилиб кетмасмиди, дейман-да. Ўзингизга маълум, қариндошлар етарли. Фарзандларим тўйга ёки азага келсалар, ўз уйига тушиб, лозимандилигини қилиб, айтилган жойга бораверишади. Бирон маъра-кадан кечроқ чиқишса ҳам, "қайси қариндошнингкига борса экан?" - деб ўйлаб ўтиришмасмиди? - дейман-да, - дедим.

Шунда укамнинг ранги ўзгариб:

- Биласиз-ку, ер менинг номимда, демак меники, - деди.

У десам, бу деди, бу десам, у деди, охири "ер сизга эмас, менга берил-ган", - деб тўриб олди.

Бу воқеадан кейин қай аҳволга тушганимни ёлғиз Оллоҳ билади. Кечалари йўғладим. Кейинчалик, ўйлаб-вериб уйқусизликка дучор бўлдим.

Охири чидай олмай, томорқа ме-ники эканлигини исботлаш мақса-дида қишлоққа бориб, тўғри катта акамларнигизга тушдим. Салом-алли-дан кейин, дастурхон атрофига ўтир-гач, акамлар:

- Бу ерга тушганимга Усмон уканг хафа бўлиб қолмасмикан? - дедилар. Мен - ака-ука орамизда бўлиб ўтган ер моjarосини тўлалигича айтиб бердим. Ундан ташқари де-дим, бир келганимда кўпроқ туриб

қолгандим, Усмонли укамиз ме-монни ҳурмати 3 кун деди. Яна бир келганимда, чойхонадаги катта-кичик одамларга қарата: "Акамни кўргани мени уйимга борманглар, керак бўлса кўчада кўришаверасизлар", - деди. Ўтган сафар эса: "Ака, сиз бош-қа ака-укаларингиз уйига бир кундан ортиқ сиғмайсиз, фақат меникига си-ғасиз", - деди. Бу гаплар юракни эзиб юборди. Шунинг учун ҳам бу сафар сизникига тушдим", - дедим.

Акам: "Тушунар-ли. Қачон кел-санг, қанча тур-санг тураверасан, хижолат бўлма", - дедилар.

БУ КИМНИНГ ТОМОРҚАСИ?

Эртаси куни мақсад сари отланиб, менга ер берилган пайтдаги қишлоқ кенгашининг раисини топдим. Унга укам иккимиз ер масаласида моjarо-га борганимизни гапириб бердим.

- Ака, - деди у, - ер сизга берил-ган, Усмон аканинг номига хужжат-лаштирилган холос. Чунки, сизга ер қишлоқ халқининг илтимоси инобат-га олиниб берилган. Бундан жуда кўпчилик хабардор. Эшон овулда Ис-кандар деган йигит бор. У ерни ўлчаб берган ва расмийлаштирган. Шу йигит сизга ҳақиқатни тўлиқ ойдинлаш-тириб беради.

Мен Исқандарни уйидан топдим.

- Ака, 13 сотих ерни сизга деб ўлчаб берганман. Ер сизники. Мени қаер-га тақлиф қилишса, ўша ерда ҳалолу пок гувоҳлик бериламан, - деди у.

- Ука, 69 ёшимда идорама идора юриб, уйдаги гапни ташқарига чиқар-моқчи эмасман, - дедим.

- Ака, - деди у, - Усмон ака ер бе-рилишидан олдин ҳам менга учраган ва акамга ер ажратилишида ёрдам беринг, деб илтимос қилган. Лекин ҳеч қачон ўзимга, деган эмас. Хоҳла-сангиз ё мен бораё, ё укангиз кел-син, уччаламиз фикрлашиб олишга тайёрман. Мен фақат ҳақиқатни га-пираман.

Бу гапларнинг ҳаммасини укамга айтдим. У бўлса:

- Исқандар ҳеч қачон ер ўлчаб бе-рмаган, мен унинг қорасини ҳам кўрма-ганман, - деб кўрс жавоб қилди.

- Ўйдаги гап ташқарига чиқадиган бўлди-да, укажон, - дея афсус билан бош чайқаб чиқиб кетдим.

Жума куни қишлоғимиз масжидига

Исқандарни тақлиф эт-дим. Намоз ўқиб бўлингач, менга ер ажратилган пай-тда қишлоқ кенгашининг котиби бўлган, шу кунда масжид имоми Алижон:

- Содиқ акам билан Ус-мон орасидаги ер тўғри-сидаги муаммони ҳал қилишда гувоҳ сифатида ҳаммамизга таниш бўлган Исқандарга сўз берсак, ундан сўнг бирон хулосага келармиз, - деди.

- Хўжалик аъзоларига ер бериш ма-саласи кўрилаётган пайтда, сизлар-нинг кўпчилигингиз қатнашгансизлар. Мен ҳам жамоа хўжалиги ва қишлоқ кенгаши томонидан тузилган комис-сия таркибида қатнашганман. Ариза

дик. У киши ҳозирги қишлоқ кенгаши раисига: - Енингизга одам олиб, гувоҳлар иштирокида, кенг муҳокама асосида шу ишни бир ёқлик қилиб

беринглар, илтимос, - дедилар.

Қишлоқ кенгашининг раиси эса, кенг муҳокама ийгиштириб қўйиб, укамни топтириб келиб, иккимизни юзлаштирди. Бу муҳокамада укамнинг анчагина шартлари асосида ўз ерим-дан 4 сотих, ота жойимдан 4 сотих - жами 8 сотих ер ажратиб беришга қарор қилишди. Кейин бизни Абду-мажид деган маҳалла кўмитаси раис-ига қўшиб ерни бўлиб бериш учун жўнатди. Укамнинг бемаъни шартла-рини санаб ўтирмай, берилаётган жойни қисқача таърифлай қолай.

- Томорқамнинг бир бурчагидан 4 сотих ер ўлчаниб, қозик қоқилди. Аммо унинг уч томонида қўшнилар-

билан мурожаат этган одамларга томорқа ажратил-гач, Турсунбой тоға ўрнидан ту-риб: "Ҳаммала-рингиз биласиз, Содиқжон Тош-кентда яшайди. 17 ёшигача шу қишлоқда яшаган. Ҳозир Тошкентда бўлса ҳам халқи-мизга ёрдами тегмоқда. Баъзи-лар касаллиги ту-файли ёки бошқа иш билан бориш-са, уйдан жой беради. Уларга йўл-йўриқ кўрса-ди, керакли жойга олиб бора-ди ва ҳоказо. У пенсияга чиқса, ўзи туғилиб ўсган юртига қайтса ке-рак, деб ўйлай-ман. Шу боис унга ҳам ер участ-

каси ажратиб беришларингни сўрай-ман", - деди. Бу гапни ҳамма йиғил-ганлар кўлаб-қувватлашди. Шунга асосланиб, комиссия томонидан ер ажратишга қарор қилинди. Содиқ акамга ер ажратилди ва вақтинча ука-лари Усмон ака номига расмийлаш-тирилди. Бор гап шу, - дея гапни тутадиган Исқандар.

- Бу гапларнинг ҳаммаси ҳақиқат, ер Содиқжонники, - деб тасдиқлашди ўтирганлар ва ораларидан 3 кишини сайлаб, бу ерда бўлиб ўтган гаплар-ни етказиш учун укамнинг уйига жўнатишди.

Масжид ахлининг юборган вакилла-рига укам куйидагича жавоб қилибди:

- Акамнинг қўлидан ҳеч нарса кел-майди. Ер менинг номимда. Гувоҳлар-ни тан олмайман. Мен ширкат хўжа-лиги раиси билан келишиб олганман.

Шундан сўнг мен ширкат раиси би-лан учрашдим ва бўлиб ўтган ҳамма гапларни батафсил сўзлаб бердим.

- Ака, - деди у, - Сиздан аввал укан-гиз келган эди. У менга бошқача ту-шунтирди, укангиз раис билан ке-лишганман, деган бўлса, кўп маъно-да тушуниш мумкин бу гапни. Лекин таъмагирлик қилган эмасман. Тўғри, ер унинг номида, "қонун бўйича ер менга тегишли", дейди албатта. Аммо ҳаётда меҳру оқибат, қадр-қиммат, катталарга ва кўпчиликка нисбатан ҳурмат-иззат, иймону мусулмончилик ва бошқа қоидаларга амал қилиш ке-рак-ку. Яна билмадим. 2-3 кишини юбораман, улар орқали, гувоҳлар иштирокида бу иш яхшилиқ билан ҳал бўлиб қолар.

Уч кун ўтиб, яна раис билан учраш-

нинг уй-жойлари бўлиб, тўртинчи томонида эса 16 сотих ер укамга қолдирилди (13 сотих ер шу йил-лар ичидан ўртанча акамнинг катта ўғлининг ҳовлисига ўтиш учун қо-дирилган трактор йўли ва ариқ че-тини қисқартириш ҳисобидан 20 со-тихдан ошган). Ажабланидиган жойи шундаки, ўлчаб берган ерга, ё вер-толёндан ёки парашютдан сакраб ту-шишим керак бўлади. Ота жойимдан эса 3 сотих жой ажратишди. Бу ҳам мени қониқтирмайди. Биринчидан, мен мерос талашаётганим йўқ. Ота-онам яшаб ўтган ҳовлини талон-та-рож қила олмайман. Бунга виждоним йўл қўймайди. Иккинчидан, бу ерга сувни қайсидир қўшнининг еридан олиб ўтишим керак. Тўғридан-тўғри сув келадиган ариқ йўқ. Учинчидан, мен ўз еримни сўрасам, бошқа жой-дан бериши ажабланарли. Дарвоқе, ота-онамнинг жойи 2005 йил 9 мар-тагача онамларнинг номида эди. Мен: "Ерни беринг, энди", - деб илтимос қилгач, укам шошилиш равишда, кимлар биландир тил топишиб, 20 сотих менинг томорқамга 25 сотих онамнинг номидаги ерни қўшиб, жами 45 сотих ерни атиги 24 сотих қилиб, қишлоқ Кенгашининг дафта-рига киритиб ўзининг номига ўтка-зиб олибди. Қолган 21 сотих ер қаёққа йўқолди? Бу ернинг солиғи-ни ким тўлайди? Шу қилган иши ҳам қонунийми?

Шундай қилиб, ер меники эканли-гини исботладим. Бунга биргина қишлоғимиз халқи эмас, бизни та-нийдиган бутун жамоа ахли гувоҳ-лик бера олади. Укамнинг эса ўша турши - ер менинг номимда, бер-ганимга шукр қилинг, демакда. Хай-ронман, аканинг ери вақтинча ука-нинг номида турган бўлса, бу омон-ат эмасми? Ўтган йиллар ичида хо-тираси хиралашиб, ёки елкаси оғир юкдан қўқариб қолдимми? Шу қилмиши учун, "14 йил давомида ердан олган даромад-у, сотган те-ракларнинг пулидан бир қисмини беришинг керак эди, нега берма-динг?" - дея норози бўлсам, ўша бўғдой, шоллардан еган ошу нони ҳалол бўладими?

Хуллас, бу очикдан-очик омонатга хиёнат ёки зўравонлик эмасми? Ҳаммасидан хабардор қарию ёш қариндошлар ва юртдошларни на-зар-писанд қилмаётгани-чи? Қани инсофу диёнат? Ору номус, меҳру оқибат, виждон, мусулмончилик қаерда? Ёки "Беокибат қариндош-дан меҳрли бегона яхшироқ", - де-ганларни шумани?

Сизлар нима дейсизлар, азиз-лар? Маслаҳатларингизга мух-тожман.

Содиқжон АЛЛАМОВ,
Тошкент шаҳар,
Бектемир тумани.

Ақромиддин ака тўртинчи қизига худди билгандай Ботира деб исм қўйган экан. Жуссаси бўлагина, ширмонкулчадай чехрасидан табассум аримайди. Мактабда ўқиганида жисмоний тарбия ўқитувчиси уни мажбурлаб самбо тўғарагига ёзиб қўйган эди. Уйдагиларга бу ҳақда айтишга уялиб, тўғарақда машқларни ўтказаверди. Даст энгашиб, рақибини кўтариб ташлашни бинойидек ўрганиб олди. У қишлоқ мактабда самбо билан шуғулланаётган ягона киз эди.

Ботира самбо курашида анча-мунча рақибларини доғда қолдирди. Вилеят чемпиони бўлиши ҳам мумкин эди. Лекин уйдагилар бирор жойи лат ёб қолмасин, деган мақсадда, унга рухсат беришмади. Ҳар қалай "полвон қизимизга кўз тегмасин", дейишган бўлишса ҳам керак.

Яна бир томони ҳам бор эдики, ўша кунлари шу қишлоқлик Валишердан Ботирага совчи келиб турган эди. Ақромиддин ака Валишернинг эсли-хушли йигит эканлигини яхши билади. Қолаверса, очикўнгил, меҳнаткаш йигит. Лекин у Ботирага икки бор совчи жўнатса ҳам Ақромиддин тоға розилик бермади. Сабаби Валишернинг отаси ва онаси икки йилдан буён бирга туришмади. Битта ҳовлини ўртасидан девор уриб бўлиб олишган. Валишер онаси билан яшайди. Укаси Ганишер эса отаси билан туради. Эр-хотин қизларни ҳам биттадан бўлиб олишган.

Болалар иккала ҳовлига ҳам кириб-чиқиб туришаверади. Фақат эр-хотиннинг бир-бирини кўрарга кўзлари йўқ. Дарвоза олдида иккиси тўқнаш келиб қолмаслик учун сичқон-мушукдай бир-бирини пойлашиб, кейин кўчага чиқишади.

Маҳаллада кимлар ўртага тушмади, дейсиз. Барбир эр-хотин муросага келишмади. Эрнинг исмига-жисми монанд. Маҳаллада уни Икром қайсар, дейдилар. Уни муросага келтирмаган, деб маҳалланинг имоми ҳам уч-тўрт уриниб кўрди. Бу ёқда болалар ҳам сарсон. Уларни ўйлаб-жойлаш лозим бўлган бир паллада, ё ота томон бўла олмайдими, ё она.

Ақромиддин ака ана шуларни ўйлаб, совчиларга розилик бермаган эди. Лекин Валишернинг яхши йигит эканлигини билгани учун совчилар учинчи бор келишганда, розилик бериб юборди. Бироқ тўйдан салгина олдинроқ Ботирага шундай насиҳат қилди.

- Пешонанг ўша ҳовлида экан, қизим. Худо берган ақл-фаросатингни, кучингни ўша ҳовлига ишлат. Сен билан бирга ўша ҳовлига аҳиллик, ҳосият кириб борсин. Ана шундай бўлса, сендан минг бор розиман.

Ботира дадасининг мақсадини ту-

шунди. Келинчак бўлиб тушгандан кейин бир ҳафта ўтмаёқ, қайнотасини йўқлаб чиқди. Икром қайсар жаззали нонни хуш кўрар экан. Ҳарқалай, келинчакнинг кўлини қайтармади. Иссиқ нонни кўлига олган, пешонасининг тириши камайиб, жиндай чехраси ёришди. "Кўша

- Ярашишса бўлди-да.

Мана шу ўртадаги деворни олиб ташласак, олам гулистон.

Ботира ҳўжайинининг рухсатини олган, оламни гулистон қилишга ростмана киришди. У кечки овқатга ширгуруч пи-

Турмуш чорраҳаларида

кан-да. Келинг, биргалашиб яраштириб қўяйлик. Иккаламиз ҳам савоб ишлаб оламиз.

- Мен тирик бўлсам, ҳеч қачон ярашмайди, - кўрс жавоб қилди Илҳом полвон. - Бу хотиннинг хор бўлганини кўраман ҳали.

- Яхши кунларни тилайлик, ака. Орада тўртта бола бор. Дадам билан буювим уйнинг тўрида ўтиришса, биз хизматда бўлсак, қандай яхши.

- Ундай бўлмайди. Шундай меҳнаткаш акамнинг қадрига етмади. Ер ютадиган хотин экан. Дарров деворнинг бузилган жойини уриб, тиккалаб қўйинлар.

Ботиранинг бирдан ғазаби қайнаб кетди. Ўзининг нима қилаётганига тушуниб-тушунамай, қаршисида иккала кўлини белига тираб, безрайиб турган Илҳом полвоннинг ёнбошига энгашиб, қандай қилиб уни лой олинган ҳандакка иргитиб юборганини билмай қолди.

Қайнотаси кутилмаган ҳолатдан бир фурсат эсанкираб туриб қолди. Сўнг "хай-хай"лаб ҳандакка тушди-да, укасини суюб-тиккалади. Илҳом полвоннинг ранги бўздай оқариб кетган. Уст-боши ҳам лойга беланган эди. Ботира бир зумда туйнукдан нариги томонга ўтди-да, ғойиб бўлди.

Икром қайсарнинг укаси анча пайт-вазона билан қайнаб чиққунимизга совуб қолапти. Ўзингиз ўчоққа ўт ёқиб, қийналиб нима қиласиз? Хизматни биз қилайлик, сиз иззатда бўлинг.

Икром қайсар чуқур нафас олиб, энтикди. Ботира бундан ўзича розилик аломати деб тушунди. У бортаваккал

ОЛАМ ГУЛИСТОН

қаринлар", дея дуо-фотиҳа қилди.

Ана шундан кейин Ботирахон озроқ дадилланиб қолди. У очикўнгил эмасми, иккала уйга ҳам тортинмасдан кириб, хизматни қилаверди. Унинг назарида қайнотаси ҳам, қайнонаси ҳам "тилло" одамларга ўхшайди. Бироқ нега муросалари келмаётганини тушунмайди. Кечки пайтга бориб, битта деворнинг иккала томонидаги ўчоққа ҳам ўт ёқилиб, овқат тайёрланади. Ҳовлининг қайнотаси турган томони жиндай қаровсизроқ. Айвон олдида гул-райхон ҳам йўқ. Икром қайсар эрталаб далага кетганича, кеч қайтади. Уст-бошлари ҳам ҳавас қилгундек эмас. Ботира дадасининг насиҳатини эслаб, кунларнинг бирида куёвига шундай деди:

- Агар менга рухсат берсангиз, дадам билан буювимни яраштириб қўярдим.

- Юз марта рухсат, - жавоб қилди куёви.

- Кошкийди битта ҳовлида яшасак.

- Бироқ жиндай зўриқтириб юборсам, сўкмайсизми?

қилиб, эшик қуриш учун, деворни бузиб, туйнук очиб қиришди. Чунки бу ишни бошқалар қилса, қайнотасининг жаҳли қикиб кетиши мумкин, деган хаёлга борди. Ишни тезлатиб, эндигина туйнукни очиб бўлай деганда, қайнотасининг Илҳом полвон деган укаси келиб қолди. Курашиб, анча-мунча ном чиқариб қолган Илҳом полвоннинг оғзи ҳам жиндай полвонроқ эди. У деворнинг бузилган жойига боқиб, акасига шундай гап қилди.

- Ким очди, бу ердан туйнукни? Унинг гапини эшитиб турган Ботира, туйнукдан ўтиб, Илҳом полвоннинг қаршисиغا йўл олди.

- Ассалом алайкум! Туйнукни мен очдим, ака. Чой-пой олиб ўтишга осонроқ бўлсин, дедим.

- Бу ҳовлига кеча келиб, бугун ҳаммага ақл бўлаяптилар, шекилли. Бу ярамас икки дунёда ҳам акамга хотин бўлмайди.

- Унақа деманг, Илҳом ака. Дадам бу ёқда, аям у ёқда яшаса нокулай бўлар-

Сайфиддин тоға бир умр қишлоқ гузарига чойхоначи бўлиб ишлади. У пенсияга чиққач, ўрнига биронта шинаванда чойхоначи топилмади. Оқсоқоллар ундан яна жойига қайтишни илтимос қилишди. Чунки у сувни эринмай Норин дарё-

ли йигит унинг кенжа қизига совчи жўнатган эди, Сайфиддин тоға розилик бермади. Бу Шўхратбекнинг дадасини нафсониятига жиндай теккандай бўлди. Чунки у катта лавозимларда ишлаган, обрў-этиборли одам эди. У кунларнинг бирида Сай-

жиндай хомтоб.

- Қанақасига хомтоб? - тааж-жубланди сўхбатдоши. - Яхши ишга жойлаб қўйдим. Остида машина. Топиш-туттишям ёмон эмас...

- Буларнинг ҳаммаси бор гап. Лекин уни оғирроқ ишга сол-

мадигиз. Бўй-бастаи жуда келишган. Бироқ битта тўнкани эплаб ёролмайдими.

- Қизикмисиз, хозир тўнка ёрадиган замонми? Пулинг бўлса шўрвани қафтинга қўйиб беришяпти-ку!

- Ана шунисига ўйлангиз қол-

ҚИССАДАН ХИССА

қўйишди. Улар чойхонага келишиб, болта сўрашди. Сайфиддин тоға болтани берди-ю, аммо йигитларни: "Оёқларингга эҳтиёт бўлинглар", - дея огоҳлантириб қўйди.

Куёв тўнка

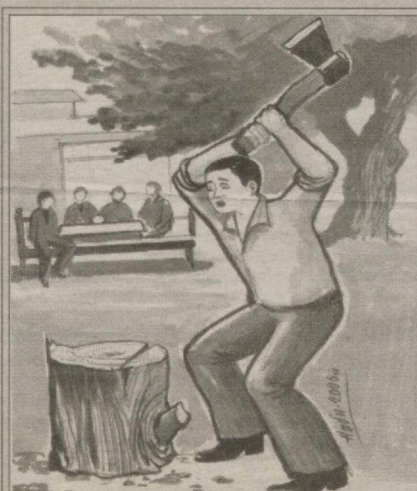
сидан олиб келади. Уни ўтин ёқиб қайнатади. Чойни ҳам шундай ҳафсала билан, чойнакни қайноқ сувга уч марта чайқаб ташлагач, кейин дамлайди. Сайфиддин тоға дамлаган чойни оқсоқоллар макташгани макташган. Бундан ўн икки йилча илгари Америкада яшайдиган ўзбеклардан бири шу чойхонанинг чойидан тотиган экан. У ўша ёққа борган одамлардан ҳали-ҳали Сайфиддин тоғани сўрамош.

Сайфиддин тоға ҳани-ҳуни ишлаган одамни ёқтирмайди. Шу боисдан, битта маҳаллада яшайдиган Шўхратбек исм-

фиддин чойхоначи билан ўзим гаплашиб кўрай-чи, деб аста чойхонага чиқиб борди. Сайфиддин тоға унинг ҳурмат-этиборини жойига қўйиб кутиб олди ва янги тўшакни солиб ўтказди-да, олдида бир чойнак чойни олиб келиб қўйди. Шўхратнинг дадаси вақт топиб, чойхоначига шундай шипшиди.

- Жуда шинаванда инсонсизда, Сайфиддин ака. Ана шунга ҳавас қилиб, кенжа қизингизни келин қилмоқчи бўлган эдик!..

- Куллуқ, биродар! Қизимни куёвга берадиган бўлсам, сизга ўшаган инсонларга бераман. Лекин хафа бўлманг-у, ўғлингиз

ёролмади

дим-да, биродар. Менга чотир одам ёқади. Ўғлингиз чиқиб, ух анави тўнкани ёриб берса, унга қизимни бераман...

Бу гап Шўхратнинг қулоғига етди. Дам олиш кунини ўртоқлари билан улфатчилик қилиб ўтиришганида, жўралари бориб тўнкани ёриб ташла, дейишиб уни гиж-гижлаб

Шўхрат шу ёшгага умуман болта ушламаган экан. Тўнканинг тўрт томонига ўтиб, болтани ураверди. Бироқ ундан битта тиш кавлагични ҳам ушатиб ололмади. Сайфиддин тоға қўлида ўтин солинадиган эски тоғора билан чиқиб, шундай деди:

- Бунақада чой қачон қайнайди? Ўтинни сотиб олса бўлади, йигитлар. Аммо укувни сотиб олиб бўлмайди.

Сайфиддин тоғанинг бу сабоғи қишлоқда шов-шув гап бўлиб кетди. Гаплар ўз йўлига. Савлат-сиёғи бинойидек, лекин битта тўнкани эплаб ёра олмайдиган йигитлар қанча?

Комилжон НИШОНОВ

БИР МЕХРИБОН

Хонага кириб келган ёқимтой қизалоқ: "Опажон, мен оила бўлимига келдим..." - деганида хонадагиларнинг барчаси унга ажабланиб қаради. Чунки бу қиз ҳали балоғат ёшига етмаган эди. У бизнинг нигоҳимиз маъносини дарров англади-ю, "Ойижоним учун келгандим", деди.

- Оилада неча кишисизлар?

- Мен ва олим яшаймиш. Мана ўн учга қадам қўйдим. Шу вақтгача ҳеч бир нарсасга зориққанман йўқ. Биламан, олим мени ўқинмасин, дугоналаридан кам бўлмасин, деб, ўз орзу-ҳавасларини жиловлаб, эрта-ю кеч тиним билмайди.

- Ойинг қаерда ишлайди.

Қизимнинг ёши 30 да. Ҳуқуқшунос. Қўриқчи бешуқсон. Битта қизчаси бор. Эрининг гиёҳхандлиги сабаб оиласи пароканда бўлди. Ажрашди. Ҳозир қатқини ҳам "пуф"лаб ичади. Аммо, тангри барчани жуфт қилиб яратган. Қизимга мос инсон топилса, узатсам дейман.

Манзилим тахририятда.
МАҲФУЗА, Тошкент.

- Уйда пишириқлар тайёрлаб сотувчиларга топширади.

- Сени бу ерга ўзи жўнатди-ми, ёши нечада?

- Йўқ, бу ерга келишимдан бехабар. Агар билса асло рухсат бермасди. Чунки жуда тортиноқ, ориятли. Шу сабабми мана дадам бизни ташлаб кетганига 15 йилча бўлса ҳам ёлғиз яшайпти. Энди 36 га кирди. Ахир опажон, олимнинг ҳам бахтли яшашга ҳақи бор-ку, қолаверса, укаларим бўлишини хоҳлайман. Биз "Оила ва жамият"нинг бирор сонини қолдирмасдан ўқиб борамиз. Кеча тунда газета варақлар эканман, ҳар доим эътиборсиз қолдирадиган бахт саҳифасига кўз югуртирдим.

Ойим каби бахти кемтик инсонлар ҳақида ёзилган экан. Ҳаёлимдан оймни яхши бир инсон билан таништирсам икки томоннинг кемтиги тўлармиди, деган фикр ўтди. Ва тонгда туриб бу ерга келишга қарор қилдим.

- Адагнинг кўриб турасанми, ахир ўз отанг...

- Асло! Холаминг айтишича, ойм менга ҳомиладорлигида адам устига хотин олган экан.

ПАДАР БЎЛСА...

бўлишини хоҳлардинг?

- Мен умуман ота меҳрини кўрмай ўсдим. Дугонам адаси қўйлак олиб келганини, қўшни қиз адаси парқа олиб борганини айтиб мактанганида менинг... (Хуршида гапиролмай,

Ориятли бир қўшим бор. Хотини оламдан ўтган. Болаларини жой-жойига қўйган. Касби ўқитувчи. 62 ёшда. Навоийлик бир муслима аёл бўлса, икки ёрти бир бутун бўлармиди?

Манзилим тахририятда.

САМИЖОН,
Навоий вилояти, Қизилтепа тумани.

ютинди, кўздан оққан ёшларини арта бошлади).

- Хуршида, айтганингдек бизга жуда кўп яхши инсонлар мурожаат қилишади. Сен ҳеч ҳам хафа бўлма. Албатта бир меҳрибон ота топасан.

- Қанийди, менинг орзуим ҳам шу. Ҳозир аёло баҳолаб ўқияман. Келажада оймга ва бошимни силаган меҳрибон дадамга арзигулик фарзанд бўлишга сўз бераман.

Хуршиданинг кўнглига таскин бериб хайрлашарканман, жуда фаросатли, ақли, бийрон бу қизни тарбиялаган ойиси ҳам оқила аёл эканлигига амин бўлдим. Ушбу кемтик кўнглини тўлдираман деган эркак бўлса манзилни тахририятдан сўрасин.

М. ШУКУРОВА

Ўғлимнинг ёши 28 да. Маълумоти олий. Хотинининг тутқаноғи борлигини билгач, ажрашишга мажбур бўлди. Ўзи топармон-тутармон. Ўғлимнинг дидига мос қиз топилавермади...

Манзилим тахририятда

МАНЗУРА, Тошкент.

Нуфузли идорада ишлайман. Илм билан умрим ўтди. 3 фарзандли бўлганимизда ҳам хотинимнинг жанжали тугамади. Инсофга қақаришларим ҳам бефойда кетди. Ажрашдик. Ёшим 43 да. Уй-жойим бор. Мени тушунадиган, фаҳми расо, ақл-идроқли аёл бўлса, кейинги ҳаётимни тартибга солсам дейман.

Манзилим тахририятда.
ИЛҲОМЖОН,
Навоий шаҳри.

Қадрдонимнинг ёши 65да. Басавлат, нуроний инсон. Кўп йиллар савдода ишлаган. Иймон-этиқодли, ҳаж зиёратларига ҳам бориб келганлар. Аммо бандалик экан, рафикалари вафот этган. Шу қадрдонимга муносиб, фариштали

Қўшимнинг қизи 24 ёшда. Ойдай қиз. Афсуски бахти ярим бўлди. Ажрашган, боласи йўқ. Касби-кори тайин, лафзи ҳалол, келишган-гина йигит бўлса, зора шу қизимнинг тақдирига тақдирга туташса...

Манзилим тахририятда

Танишимнинг ёши 48 да. Жуда сипо, вазмин аёл, зиёли. Нуфузли идорада ишлайди. Муомала маданияти ҳавас қилгулик. Фарзандларидан қўтилган. Муносиб эркак бўлса, бахтли қилишга орзуамдими?

Манзилим тахририятда.

ЗОҲИДА, Охангарон.

бир муслима бўлса, умрларини осойишта, тотувлик билан ўтказишарди.

Манзилим тахририятда.

ҲАЛИМ ота, Тошкент.

Ўшим 41 да. Асли андижонликман. Тошкентда савдо билан шуғулланаман. Ажрашганман. Битта фарзандим хотинимда. Бамаъни, кўнгли очик, ширинзабон аёл билан турмуш кўроқчиман.

Манзилим тахририятда.

АЪЗАМЖОН, Тошкент.

Жиянимнинг ёши 22 да. Турмушга чиқмаган. Олий маълумотли. Одоби жуда гўзал. Асли вилоятлик. Тошкентда ишлайди. Унга муносиб, иш жойи тайин, уй-жойи йигит бўлса, шояд бахтини топса...

Манзилим тахририятда

ДИЛРАБО, Тошкент.

Дилором ҳақида ёзиш балки эркак киши бўлганим учун ноқулайдек туюлар. Лекин бу касбдош синглимни бахтли бўлишини жуда-жуда хоҳлардим. Чунки у шу қадар қалби беғубор, кўнгли очик, камтарин ва ниҳоятда ориятли аёл. Бор-йўғи 5 ой турмуш қуриб, нопок оиланинг кирдикорларига чидалмай ажрашиб кетган Дилором ҳозир 40 дан ошди. Назаримда унинг кўнгли жуда нозик, шунинг учун ҳам кенг дунёқараши, ўткир дидли, фарзанди бор эркак бўлса бахтга эришар.

Манзилим тахририятда.
КАРИМЖОН, Тошкент
вилояти.

Гўзал, ақлли қизлар кўп. Аммо менинг қайсинглим бутунлай бошқача. Жуда кўнгличан, ёқимтой ва ҳушмуомала бўлганлиги учун опа-сингилдекмиз. Қовуннинг яхшисини ит ейди, деганларидек носоғлом оилага тушиб қолганлиги сабабли турмуши бузилган. Фарзанди йўқ. Олий маълумотли, маъсул лавозимда ишлайди. Ёши 28 да. Унинг кўнглини оғритмайдиган, ақли ва ўқимли инсон бўлса бахтли бўлишга ишонаман.

Манзилим тахририятда.
ДОНО, Тошкент

Синглимнинг ёши 50 да. Турмуш ўртоғи вафот этган. Врач бўлганлиги учун доим иш билан овора. Бир қизини ҳам узатиб, ҳайхотдек ҳовлида ёлғиз қолган. Мен унинг зое кетаётган умрига ачинаман. Агар ўқимли, дидли эркак бўлса қўша қарширимди?..

Манзилим тахририятдан сўранс.

САЛИМА, Тошкент.

Асли хоразмликман. Ота-онам билан Тошкентда яшайман. Баланд бўйли, оғиндан келган қизман. Ёшим 29 да. Кўнгли очик, уй-жойи бор, камтарин инсон бўлса турмуш қуриш ниятидаман.

Манзилим тахририятда.
ШАХИНА, Тошкент.

Дугонамнинг ёши 31 да. Маълохатли, пазанда аёл. Пиширадиган тортилар оғизда эриб кетади. Эрининг ичувчилиги боис, ажралиб кетган. Битта ўғилчаси бор. Шояд тахририят орқали дугонам ҳам тенгини топса...

Манзилим тахририятда,
ФОЗИЛА,
Тошкент.

Касбим тикувчилик. Ёшим 30 да. Турмушимдан ажрашганман, фарзандим йўқ. Ҳижоб ўрайман, намоз ўқийман. Исломи бўлса-да, иймонли инсон бўлса бахтли бўлиб кетардим.

Манзилим тахририятда.

НОДИРА, Тошкент.

Ёшим 40да. Ажрашганман. Битта фарзандим бор. Бичиш, тикиш, пазандалик қўлимдан келади. Нохуш иллатлардан йироқман. Иймон-этиқодли, боламага оталик меҳрини бераоладиган эркак билан турмуш кўроқчиман.

Манзилим тахририятда.

НОЗИМА, Тошкент.

Ёшим 30да. Турмушга чиқмаганман. Боғчада ишлайман. Болаларни жуда яхши кўраман. Ўртоқларимнинг оиласини, фарзандларини кўриб, ҳавасим келади. Ҳамма қатори одамшаванда, меҳнаткаш, ҳалол йигит билан тақдиримни боғласам, дейман.

Манзилим тахририятда

ДИЛОРОМ,
Тўйтепа.

Ўшим 35 да. Бўйим 165 см. вазним 48 кг. Ажрашганман. Ўрта маълумотлиман, ишлайман. 15 ёшли қизчам бор. Уй-жойим бор. Бошқаларнинг айтишича чироили аёл эканман.

Ёши 34-38 гача, келишган, ўқимли, касб-корли, садокатли, самимий, оиласи учун кураша оладиган инсон билан танишмоқчиман. Тошкент вилоятидан бўлса ҳам майли.

Манзилим тахририятда.

МАРЯМ, Самарқанд.

Жиянимнинг ёши 33 да. Турмушга чиқмаган. Қўлида чеварликдай гўлдек ҳунари бор. Маҳаллада ҳамманинг эътиборидаги оиланинг фарзанди. Пиширқуйдирда чаққонлигини кўриб адамнинг ҳаваси келади. Иш жойи, уйи тайин йигит бўлса, таништирсак, бахтини топармиди, деймиз-да.

Манзилим тахририятда.
КОМИЛА опа, Тошкент.

Тақдир олдида бандаси ожиз экан. Рафикам вафот этган. 4-фарзандим бор. Биттасидан қўтилганман. Афсуски аёлсинг унинг файзи бўлмас экан. Бир оқила, рисоладагидек вазмин аёл бўлса умримнинг охиригача осуда ҳаёт кечирсам, дейман.

Манзилим тахририятда.

АЛИХОН, Тошкент.

Негаки у шундай беками кўст аёлнинг қадрига етмай, ўз бахтини йўқотган. Асли самарқандлик. 40га бориб қолган бўлса-да, жуда ёш қўринадиган Нозимахонга лойиқ инсон бўлса, манзилни тахририятдан олсин.

ҲАДИЧА, Тошкент.

Ёшим олтишдан ошиб қолди. Ўқимли, тадбиркор одамман. Шароитим жуда яхши. Болаларим оқибатли. Аммо аёлим ўтиб кетган. Фарзандларнинг эътиборидан асло нолимайман-у, аммо қўтингни ўрни бошқа экан. Балки уни газета орқали топарман.

Манзилим тахририятда.

БОБОМИРЗА, Тошкент.

Синглимнинг қизини ўғлимга олиб бергандим. Афсуски уларнинг турмуши бўлмади. Сабаби қариндошлик туфайли мижози келишмади. Жиянимнинг ҳаётини издан чиқарганимга виждоним қийналади. Чунки у булоқдек беғубор, жайрондек гўзал ва ниҳоят ақли. Ёши 28 да. Олий маълумотли, таглитуғли оиланинг фарзанди. Агар ўзи каби кенг фель, ўқимли, уй-жойи бор, "таги тоза", 40-45 ёшгача бўлган эркак бўлса бахтли бўлади.

Манзилим тахририятда,
ЭРКИН, Тошкент.

САНОБАР ва МАТЛУБА
тайёрлашди.

"ОИТСНИ ТЎХТАТИНГ!"

Ушбу бедаво касаллиқнинг инсоният таракқиётига қанчалик хавфли эканлигини ҳисобга олиб, мамлакатимизда ҳам ОИТСга қарши курашиш марказлари ташкил этилган. Сўхбатдошимиз ОИТСга қарши кураш Республика марказининг ташкилий методик бўлими бошлиғи, тиббиёт фанлари номзоди, олий тоифали шифокор МИРЗААХМЕДОВ ТУРА ПУЛАТОВИЧ.

- ОИТСга қарши кураш Республика маркази 1987 йилдан ўз фаолиятини бошлаган, - дейди сўхбатдошим. - Марказнинг асосий фаолияти ОИТСнинг олдини олиш ва у билан оғирган беморларга ҳар томонлама амалий ёрдам беришга қаратилган.

- Демак, ОИТСни юктириб олган бемор тўғридан-тўғри марказга мурожаат қилиши мумкин, шундайми?

- Бир нарсани айтиб ўтишим жоизки, бугун ушбу касаллиқнинг ўта хавфли эканлиги ҳисобга олиниб, бачча вилотларда ОИТСга қарши кураш Республика марказининг бўлимлари ташкил этилган. Бу бўлимлар 1999 йил 19 августда Олий Мажлис томонидан қабул қилинган "Одамнинг иммунитет танқислиги вируси билан касалланиши ва ОИВни олдини олиш тўғрисида"ги қонун доирасида иш юритиб, ўз ҳудудида ОИТСга чалинганларни аниқлайди ва уларга беминнат кўмак беради.

- Беморларга қандай шароитлар ёхуд имкониятлар яратилган?

- Бизга мурожаат қилган беморларни аввал ташхис-текширув жараёнидан

ўтказамиз. Бунинг учун барча бўлимларимизда махсус лаборатория хоналари ташкил этилган. Касаллик аломатлари аниқланган тақдирда беморнинг розилиги билан муолажаларни бошлаймиз. Алоҳида таъкидлашим керак, даволаш жараёнилари ва дори-дармонларнинг ҳаммаси марказ томонидан бепул амалга оширилади. Касаллиқнинг ўта хавфли ва нозиклигини эътиборга олиб ОИТСга қарши кураш Республика марказининг барча бўлимларида 23 дан ортқ яширин хоналар ташкил қилинган. Бу ерда ўз шахсиятига доғ туширишни истамаган беморларга тиббий хизмат кўрсатилади. Демакки, беморлар тортинмасдан бизга мурожаат қилишлари мумкин, уларнинг шахси қонунчилик доирасида сир сақланиши кафолатланади.

- Шу ўринда яна бир савол. Айтийлик, ОИТС вирусига чалинган бемор аниқланди. Одамзод руҳиятига хос шундай нарса борки, у алам устида вирусни бошқаларга тарқатувчи вазифасини ўтай бошласа, бирор-бир чора-тадбир қўйиладими?

- Аввало шунини айтишим керак, касаллик аломатлари аниқлангандаёқ биз беморни касалланганлар рўйхатида киритамиз. Унга маслаҳатлар берамиз ва ҳимоя воситалари билан таъминлаймиз. Қолаверса, вирусни ташувчи вазифасини ўтаётганларга нисбатан мавжуд қонунларимиз нукта назаридан

Инсоннинг ҳис-туйғуга бой ҳаётида яхши ва ёмон кунлар доимо ёнма-ён юради. Яхши кунларни ёруғ ойдин, бахтли сифатлари билан, ёмон кунларни қора, оғир, бахтсиз сифатлари билан атайдилар. Бошига оғир ғам-ташвиш тушган киши тушқунликка берилади, бадбин бўлиб қолади. Ҳаётдан, ёруғ дунёдан, кишилардан кўнгли совийди. Сиқилиш ҳолатлари илмий-тиббий тилда депрессия, стресс сўзлари билан ифода қилинади.

Ҳозирги кишилар бутун дунёда бўлаётган воқеаларга бефарқ эмас. Ўз жонига қасд қилиш, уруш-жанжаллар, иқтисодий қийинчилик, болаларнинг тўполони каби воқеа-ҳодисалар ҳар кимнинг ҳам бўғилишига сабаб бўлиши мумкин.

Салбий таъсирлар аста-секин бир-бирига қўшилиб сизнинг ҳассос руҳингизга зарба беради. Шунда асабингиз таранглашиб тажанг аҳволга тушасиз. Шундай пайтда шайтон вас-васасидан худонинг ўзи асрасин. Ўзингизни босинг, сиз ўз руҳий аҳволингизни бўрттириб юбордингиз. Қўндалик ҳаётда оғзимиздан тушмайидан оддий сўзга айланиб қолган сиқилиш майда-чуйда нарса эмас, аксинча жиддий касаллик эканлигини биласизми? Олимларнинг фикрича, бу ҳасалликка чалинганларнинг 80 фоизи ундан батамом қутулиб, тузалиб кетишлари мумкин экан. Ҳар қандай касаллиқнинг олдини олиш ва тузатиш учун аввал уни яхши билиб олиш даркор.

Ҳўш, сиқилиш ўзи нима? Бу туйғу ғамгинлик, бўғилиш, тушқунлик, дардини ичига ютиш, ҳафхоллик, тажанглик ҳолатларида намоён бўлади. Бу аҳволга тушган кишининг ҳис-

туйғу олами қоп-қоронғу, ичига чирок ёкса ёришмайди. Ҳар кунги ҳаёт ташвишлари сиқилишнинг олдида ҳеч нарса бўлмай қолади. Ўзини ёмон ҳис қилаётган одам билан эҳтиёт бўлиб муомала қилиш керак. Чунки ўйланмай айтилган ҳар бир гап-сўз унга оғир ботиши мумкин. "Сенга ўзи нима бўлди?", "Ўзингни нега тўтолмайсан?" каби гаплар унинг аҳволини янада оғирлаштириши турган гап.

Ҳафхоллик ва бахтсизлик ҳаётнинг бир парчасидир. Аммо одам доим кувнок ва бахтиёр бўлолмаганидек,

СИҚИЛИШ КАСАЛЛИК... (МИ)?

ҳамиша ғамгин ва бахтсиз ҳам бўла олмайд. Одамни чўктириб, қаддини букиб қўйган бу туйғулар агарда ўлим, муваффақиятсизлик, можаро сабабли юз берган бўлса, у табиий ҳол деб изоҳланади. Мотам вақтида ғам-қайғу чекмаслик мумкин эмас.

Депрессия ҳолати кишининг иш ва ҳаёт мароми бузилган пайтдан бошланади. У қўндалик ишларини қилолмай қолса, атрофидагилар билан рисоладагидек киришиб кетолмаса, билинги, қаттиқ сиқилиш касаллигига мубтало бўлибди. Сиқилишни қай йўсинда даволаш керак? Сиқилиш баъзида дори-дармон, баъзида психотерапия ёрдамида даволанади. Айрим ҳолларда иккаласи биргаликда қўлланилади. Бемор шифокорларнинг айтганини қилса, маслаҳатига жиддий эътибор берса, бир-бир ярим ой ичида дардди кўрмагандек бўлиб

кетади. Баъзи беморлар даволанишни охирига етказмай, сабрсизлик қиладилар.

Бемор ва унинг оиласига доимо руҳий-маънавий ёрдам бериб туриш зарур. Шифокор беморнинг ҳаётдан завқ-шавқ олиши, умидсизлик ва ҳорғинликини енгиб чиқиши учун махсус режа тузиши лозим. Бемор ҳам ҳақимнинг ҳаракатларини илос билан кутиб олиб, унга ёрдамчи бўлса касаллик тез чекинади.

Яхши мусиқа бемор руҳига энг зўр озик, яхши малҳам бўла олади. Оғир куй-қўшиқлардан кўра, шўх-шодон, кўнглига яқин тароналарни танлаган маъқул. Бу борада севимли газетамиз "Оила ва жамият"нинг 2006 йил, 1-сониди чоп этилган "Рухият сирла-

ри" рўқндаги "Мусиқа" сарлавҳали мақолада битилган.

Ҳаётга муҳаббат туйғуларини жўш урдирадиган китоблар ўқиш ҳам яхши дори ўрнини босади. "Оила ва жамият" газетасини мутлола қилиш ҳам киши руҳиятига таскин беради, қолаверса даволайди.

Сиқилиш касалига йўлиқмасдан олдин бошлаб қўйилган ишларни давом эттириш ҳам беморнинг тузалишига ёрдам беради. Бадантарбия қилиш ёрдамида увийиб қолган мушакларни яна асл ҳолига қайтариш мумкин. Хулласи калом, ғам денгизига чўкаётган киши бошқалардан ёрдам қўлини узатишларини кутади. Шунда бефарқ, лоқайд бўлмасдан ўз вақтида ёрдам бериш инсонийлик бурчимиздир.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ, доришунос.

ОИТС (орттирилган иммунитет танқислиги синдроми) — одамнинг бутун тана аъзолари фаолиятини бузувчи ва охири ўлим билан тугайдиган касалликдир. Орттирилган иммунитет вируси (ОИВ) қоннинг оқ таначаларини зарарлайди, организмнинг иммун тизимини шидан чиқаради, яъни инфекцияга қарши курашиш қобилиятини сусайтиради. Натижада организм енгиши мумкин бўлган оддий касалликка ҳам бадшод бера олмайди ва охири нобут бўлади. Айни кунгача ушбу касаллик оқибатида сайёраимизнинг 23 млн.дан ортқ аҳолиси ҳаётдан кўз юмди.

асосан 3 хил йўл билан юқади. Биринчиси жинсий алоқа қилиш орқали, иккинчиси гиёҳванд моддаларни шприц орқали қабул қилиш жараёнида ва ниҳоят ҳомиладор аёлдан ҳомиласига ўтади. Айнан мана шу учинчи ҳолат кўплаб бегуноҳ болаларнинг ҳаётдан эрта кўз юмишига сабаб бўлмоқда.

- Бунинг олдини олишнинг бирор чораси борми?

- Биз вируснинг асосан аёлнинг туғиш жараёнида болага ўтишини ҳисобга олиб, туғиш яқинлашганда болани она қорнидан жарроҳлик йўли орқали олишга ҳаракат қиламиз. Шу орқали болани асраб қолиш мумкин. Бола дунёга келгач, онасига кўрак сутти бермаслигини тайинлаймиз. Чунки вирус кўрак сутти орқали ҳам болага ўтиши мумкин.

- ОИТСга қарши кураш Республика марказининг айти кундаги фаолияти нимага қаратилган?

- Афсус билан айтишим керак, мамлакатимизда ҳам ОИТСга чалинганлар йилдан-йилга ошиб бораёпти. Биргина 2004 йилнинг ўзида 2016 нафар одам ОИТС билан оғиргани аниқланган эди. "ОИТСни тўхтатиш, вазидани бажаринг" шиори остида ўтказаятган бизнинг бугунги ишларимиз айнан шу касаллиқнинг илҳом борица тарвақайлаб кетмаслигига йўналтирилган.

Қаҳрамон САЙДАЛИЕВ, ЎЗМУ журналистика факультети талабаси.

Дардимга даво топдим

МЕНИНГ "ҲАЁТ ЭЛИКСИРИ"М

Ким ҳам ҳар доим ёш, ҳушбичим ва ҳаракатчан бўлишни истамайди дейсиз? Менинг ёшим 42 да. Касбим тақозосига кўра, ҳар кун кўплаб одамлар билан мулоқотда бўламан, қўн ҳаракатланаман. Сўхбатдошларимда яхши таассурот қолдириш, касал бўлмаслик учун халқ табobati усулларидан кенг фойдаланаман. Ана шундай шифобахш дори тайёрлаш усулини "Оила ва жамият" муҳлисари билан ўртоқлашмоқчиман.

Сабзи, лавлаги ва ер қалампир(хрен)нинг янги тайёрланган шарбатидан 1 стакандан олиб, аралаштирасиз. (Ер қалампир шарбатини 1 сутка олдин тайёрлаб, унинг 1 стаканига шунча ароқ қўшиб, 24 соат қоронғу жойда сақлайсиз, сўнг сузгичдан ўтказиб оласиз). Аралашмага 1 стакандан гўшт қиймалагичдан ўтказилган ёнғоқ ва майиз қўшиб керак. Устига 1 стакан асал ва пўстлоғи билан майда тўғрайиб, данагидан тозаланган 2 донна лимон қўшиб, яхшилаб аралаштирасиз. Ҳосил бўлган бўтқани идишга солиб музлатгичда сақлайсиз.

Дастлабки 2 кунда ушбу бўтқадан 1 ош қошиқдан ейилса, кифоя. Кейинги кунлари эса 3 маҳал, овқатланишдан 1 соат олдин ёки 2 соат кейин 1 ош қошиқда ейилади. Давомийлиги 2 ой. 20 кунлик танаффусдан сўнг муолажаларни яна қайтариш мумкин. Ушбу "ҳаёт эликсирини" атеросклероз ва онкологик касалликлардан сақланишда яхши самара беради. Шунингдек, тананинг умумий қувватини ошириб, тумов, грипп, ангина, ошқозон-ичак касалликларига қаршилигини кучайтиради.

Ўзим 3 йилдан бери мана шу бўтқани тайёрлаб еб тураман. Ўтган йиллар ичида бирор марта тумов ёки грипп билан оғирганимни, уйқусизлик безовта қилганини эслолмаган. Шохиди МҲМИНОВА, Бухоро шаҳри.

Рекламаларни такрорлаб юраман. Масалан "Пул керакми? Олаверинг муаммоси!" - дегани менга кўпроқ маъқул. Чунки, менга ҳам пул керак-да. Таниш-билишларни учратганда ҳам сўров орасида шу рекламани такрорлаб, кулишиб оламиз. Уйда хотиннинг жигига тегиш учун реклама сўзларини қайта-қайта такрорлаймиз. Телевизордан реклама қилаётган йигит: "Икки юзу эллик минг сўм, беш юзу эллик минг сўм керакми?" - деса мен қўл сиптаб: "Тўққиз миллион сўм..." деган жойига келганида бақираман.

- Керак, керак! Худо ҳақи, ўн икки миллионнинг ўзинга сийлов. Бир сўм кам берсанг, олган номард!

- Ҳа-а, - дейди хотиним кино билан, - бечорагина... Кўнгиллари яна нимани истайди. Икки юзу эллик минг сўм берсам жон-жон деб олмасиз-ов. Тулкининг бўйи пишган узумга етмаганининг гапини қиласиз-а.

- Йигит сўзим битта, - хотинимга ўчакишаман. - Ўша икки юзу эллик минг сўмини олган номард.

Баъзида бир оғиз сўз давлат, бир оғиз сўз кулфат келтиради. Бозорнинг биқини хотин-халажларнинг ёнидан ўтиб кетаётган шўхлигим келди-ю, реклама сўзларини такрорлаб обдордим.

- Пул керакми? Олаверинг муаммоси. Туладан уч нафар аёл ажралиб, йўлини тўсди.

- Бизга пул керак. Ишлайиб улардан сўрадим.

- Қанча керак? Икки юзу эллик минг сўм, беш юзу эллик минг сўм керакми?

- Йўқ! - гапини бўлди биттаси. - Уч минг сўмдан тўққиз минг сўм керак.

- Намунча кам? - пулдор кишидай гердайдим. - Оғизларингга сиққанини сўравермайсизлар-ми?

Орқадаги аёл олдинга ўтиб, қулимсирарди.

- Ортиқчасини нима қиламиз... Хизмат ҳақимизни берсангиз бўлди.

- Ҳўш-ш, - гага солдим аёлларни, - қўлларингдан нима иш келади?

- Аёллар бажарадиган нимаки иш бўлса, - баравар жавоб берди аёллар, - қўлимиздан келади.

- Аёл дегани минг хил ишни бажаради. Мен балким сизлардан оғир бир ишни талаб қиларман, - уларга тегажолди қилдим.

- Қўлидан иш келмайдиган аёлларга ўхшаймизми? - табассум қилди биринчи аёл. - Ишингизни бажартириб, сўнгра пул беринг. Вакатаяпти... Айтинг, қандай юмушингиз бор?

Ҳазилнинг - таги зил. Қарасам ростамкига аёлларнинг "тўри"га тушиб қолибман.

- Ҳазиллашдим, опалар, - уларни ин-

софга келтирмоқчи бўлдим. - Уй-рўзгорда қилдирадиган юмушим йўқ. Эпчил хотиним бор. Шунчаки...

- Ҳазилингизни ўша уйдаги хотинчанингизга қиласиз, - қўлларини белига тираб ўдағайлади аёллардан бири. - Сиз "Пул керакми?" демаганингизда биз ҳована-у "Тикочининг уйига ишга борардик. Энди бир кунлик хизмат пулимизни тўлайсиз-да, бизлардан қутуласиз.

- Мен ҳам иш ахтариб келдим, - баҳона изладим вазиятдан қутулиш учун. - Вақтингиз. Шойиб турибман.

- Кетиб бўлсан. Эрим уйда ўнқоқа қозон қўйиб болаларим билан мени кутиб ўти-

Бизни оч наҳор уйингиздан ҳайдамас эдингиз... Тўғрими?

- Тўғрику-я... Ҳозир... Менда...

- Қанақа хотинчалиш эраксан? - аввал мени сенсирган аёл яна сенсирди. - Ҳақимизни бер-да, кўзимиздан йўқол. Сенинг ҳаром пулинг бизларга керак эмас.

Тўрт минг сўм узатдим... Аёллар "Олти минг сўм берсан!" деб туриб олишди.

- Йўл пулини чўш! - Йўловчини талаётган йўлтўсардек талаб қилди сенсирган аёл. - Ана энди орамиз очик. Биз сени, сен бизни кўрғанинг йўқ.

Орадан бир ой вақт ўтди. "Қор ёғиб, излар кўмилди". Аммо юрак олдириган эканман реклама сўзларини айтишга юрагим бетламай қолди. Қарзлардан

қаринг! - Нимани? - ҳайрон бўлди ҳалиги одам.

- Нимани бўларди... Савдолашган пулини-да.

- Мен сизга савдолашганим йўқ. Шунчаки "Реклама" сўзларини такрорладим, - ишлайди харидорим. - Ҳазиллашдим, оғайни.

- Ҳазилингизни, - тутақиб кетдим, - уйда қиласиз, ошна. Буни бозор дейдилар.

- И-й... "Салом!" бериб балога қолдим-ку?!

Бурилиб жуфтани ростламоқчи бўлувди, ёқасидан олдим.

- Лафз борми? Йигитмисан? - атайлаб

овозимни баланд кўтариб, шаддодлик қилдим. - Сигиримни савдоланд қолдириб, қочиб кетмоқчимисан?

Ҳала-ғовур жойда атрофда

гиларга мана шундай машааша керак. Бизни бир ласда ўраб олишди. Бозорнинг айикдай гавдали даллоли ўртага

чикди.

- Беш юзу эллик минг сўм, керакми? - деганингиз қулогим билан эшитдим, ту

турқсиз. Ерга тутур-да, тулугингни яла. Бўлмаса ҳозир тилингизни суғуриб оламан.

"Эсини киритиб" қўймоққа энг шимарётган бозорчиларга кўзи тушган "харидор"им кўрқанидан кўнди-қўйди.

- Бўлди ака, сизга меники...

Даллол сизнинг харидори қўнидан пуллари сугуриб олди. Сўм-сўмига

ча менга санаб берди. Қолган пуллари харидорнинг қўлига тутқазди.

- Бозор ёлгон, ўғирлик, лафзсизлики кўтармайди. Бундан кейин оғзингизга қараб гапир. Энди, менинг ҳақимни бер.

Сизнинг харидор, пулни мен олиб уйга келдим. Қайфим чок. Хотинимни хурсанд қилмоқчи бўлдим.

- Пул керакми, хотин?

- Қанча? - суюниб сўради хотиним.

- Икки юзу эллик минг сўм.

- Оз! - деди хотиним норози.

- Беш юзу эллик минг сўм, керакми? - пули кўп бойваччалардек гердайдим.

- Бўлади, - деди хотинимнинг вақти хуш бўлиб. - Тўққиз миллион деганим билан у пул сиздан қикмайди.

Қўнимдаги пуллари хотинимнинг этагига тўкиб юбордим.

- Олаверинг муаммоси.

Турсунбой БОЙМИРОВ,

Қамаши тумани,

Гагарин фуқаролар йиғини,

Гулистон қишлоғи.

ПУЛ КЕРАКМИ?

ҲАЖВИЯ

рибди, - сенсираб, икки бармоғини кўзимга "найза" қилиб, бақирди, биттаси. - Ҳозир мана шу жовдираб турган кўзларингни уйиб оламан.

Бир тўда "томошабин"лар қўршовида қолдим. Хижолат бўлганимдан ер ёрилмади-ю, ерга қирмадим. Аёлларни эргаштириб четга чиқардим. Болаларимнинг кийим-кечаги учун қиладиган бозорлик пулидан тўққиз минг сўмини узатдим.

- Тушлик ва пешин овқат пулини ҳам қўшинг, - бош бармоғига кўрсатгич бармоғини ишқалади қотмадан келгани. -

қутулиш учун сизга бозорга олиб чиқдим. Ярим кечадан бери ушлаб турибман. Биров нимага олиб келдинг? - демайди.

Совуқдан дирдираб, оёғимни оёғимга уриб турардим, ўзим тенги, думалоқ одам ёнимга келиб, "Сало-ом!" деди. Сизнинг ўнг ва чап ёнидан ўтиб қузатган бўлди. сўнгра менга "Реклама" қилди.

- Пул керакми?

Баданимга қандайдир бир иссиқлик югургандек бўлди.

- Керак! - дедим аёллар воқеаси эсимга тушиб.

- Олаверинг муаммоси! Хоинаҳой бу одамга ҳам шу реклама ёқаркан.

- Қанча? - қовлаштирдим гапини.

- Икки юзу эллик минг сўм, керакми? - Қулимсираб юзимга тикилди ҳалиги одам.

- Кам, - дедим таклифидан норози бўлиб. - Қўшинг.

- Беш юзу эллик минг сўм, керак-ми? - қўшди ҳалиги одам. Кўнглим ёришиб сўрадим.

- Беш юзу эллик минг сўм? Илтимос, яна бир қайтаринг. Атрофдагилар эшитсин.

Ҳалиги одам мени хурсанд қилмоқчи бўлиб бандан овозда деди:

- Беш юзу эллик минг сўм, керакми?

- Бўлади, - дедим қаноат қилиб. - Чи-

уйғониб кетдингиз. Шунда ўзингизни қандай хис қиласиз?

а) мен ўзимни фош этилган ва уялтирилгандай хис қиламан (2 балл)

б) эркин ва енгил (1 балл)

в) бундай туш мени ҳаяжонландиради, шу билан бирга озроқ ҳайрон ҳам қолдиради (3 балл)

Тўплаган балларингизни ҳисоблаб чиқинг.

6-9 балл. Ўтмишдаги воқеалар тушингизнинг асосини ташкил этади. Эҳтимол, ҳаётингизда янги давр бошланаётгандир. Шу боис ўтмиш хотираларини унуттиш керак. Ахир ўтган нарсани кайтмайди-ку!

10-14 балл. Тушингизга кўпроқ

сиз интилайтган нарсалар кираяпти. Эрталаб биринчи навбатда тушингиз мазмунига эмас, у сизга қандай таъсир қилганига эътибор қаратинг.

Шунда кўнглингизнинг тубиданги сирли орзулар ва истакларингизга етишиш йўлини топсангиз ажабмас.

15-18 балл. Ҳар кунги асаб-бузарликлар, жисмоний зўриқилар тушингизда акс этаяпти. Шу боис бу тушларга эътиборсиз бўлманг. Муаммолар ўз йўлига, лекин одам дам олиши, ҳаётдан лаззатланиб яшаш ҳам керак-ку! Шунини унутманг.

ДАРМОН тайёрлади.

ТУШИНГНИ АЙТ, КИМЛИГИНГНИ АЙТАМАН

Туш аслида кўнглимиздан кечаётган ўй-хаёлларнинг инъикоси. Агар уларни тўғри таъбир қила олсак, кўп мушкулларимиз осон бўлиши мумкин. Қуйидаги тест айнан шунга ёрдам беради.

1. "Уйку" деганда ҳаёлингизга биринчи келадиган фикр?

а) тинчлик, дам олиш, ҳимояланганлик (1 балл)

б) бу мавзу менда муаммолар билан уйғунлашиб кетган (3 балл)

в) шу сўзни эшитсам, эсней бошлайман (2 балл)

2. Уйкунгизда кулиб юборганингиздан уйғониб кетган

пайтларингиз бўлганми?

а) бунга тасаввур ҳам қилолмайман (3 балл)

б) шунча бўлиб туради, бунда нафақат ўзим, атрофдагилар ҳам чўшиб уйғониб кетишади (1 балл)

в) бир-икки марта бўлган (2 балл)

3. Сўнги вақтларда тушингизга кўпроқ нималар кираяпти?

а) ечимини кутаётган муаммоларим (3 балл)

б) мен мулоқотда бўладиган одамлар ва қўндалик воқеалар (2 балл)

в) болалик ва ўсмирлик йилларимдаги танишларим (1 балл)

4. Нотаниш киши сизни таъбир этиётгани тушингизга кирса, бунга қандай таъбир қиласиз?

а) муҳим қарор қабул қилишдан қўрқаётганим учун шундай туш кўргандирман (3 балл)

б) қўлдан бери мени қийнаб келаятган муаммага ишора (1 балл)

в) виждон азобида қийналаётганимнинг оқибати (2 балл)

5. Тушингизга тез-тез ўргимчак ва илонлар кириб турадими?

а) бунақасини эслолмайман (1 балл)

б) кирган, фақат қачонлиги эсимда йўқ (2 балл)

в) Ҳа (3 балл)

6. Жамоат жойида яланғоч юрганингиз тушингизга кирганидан

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро жамғармаси

Oila va jamiyat

Фойдаланилмаган қўлғизлар таҳлил қилинмайди, муаллифларга қайтарилмайди, ёзма жавоб берилмайди. Газетадан кўчириб босилганда «Оила ва жамият»дан олинганлиги албатта қайд этилсин.

E-mail: oilavajamiyat@rambler.ru

oilavajamiyat@mail.ru

БОШ МУҲАРРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Бош муҳаррир: 134-86-91

Қабулхона: (тел. ва факс) 133-28-20

Табриқлар, эълонлар: 133-04-50

Бўлимлар: Оила - 133-04-35, 134-25-46

Бухгалтерия: 132-07-41

Газета «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босма-хонасида chop этилди. Тўшкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Босишга топшириш вақти - 20.00. Босишга топширилди - 21.00

Газета тахририят компьютер базасида терилди ва саҳифаланди.

МАНЗАЛИМИЗ:

Тошкент - 700000

Амир Темур кўчаси,

1-тор кўча, 2-уй.

«Олой» бозори ёнида.

ХОМИЙ: «Матбуот тарқатувчи»

акциядорлик компанияси

ОБУНА ИНДЕКСИ - 176

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 027-рақам билан рўйхатга олинган.

Буюртма Г - 334. Формати А-3, ҳажми 4 табоқ.

Адади - 14057

Саҳифаловчи — **Ш. БАРОҚОВ**

Рассом — **Н. ХОЛМУРОДОВ**

Навбатчи — **Д. ИБРОХИМОВ**

Мусахҳих — **С. САЙДАЛИМОВ**

1 2 3 4 5